

**KILPAILU- JA KULUTTAJAVIRASTON
TILINPÄÄTÖS VUODELTA
2016**

SISÄLLYSLUETTELO

1 TOIMINTAKERTOMUS.....	3
1.1 JOHDON KATSAUS.....	3
1.2 TULOKSELLISUUS.....	5
1.3 VAIKUTTAVUUS.....	6
1.3.1 Toiminnan vaikuttavuus.....	6
1.3.2 Siirtomenojen vaikuttavuus.....	7
1.4 TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS.....	8
1.4.1 Toiminnan tuottavuus ja taloudellisuus.....	8
1.4.2 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus.....	9
1.4.3 Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus.....	11
1.5 TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA.....	12
1.6 HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA JA KEHITTÄMINEN.....	16
1.7 TILINPÄÄTÖSANALYYSI.....	19
1.7.1 Rahoituksen rakenne.....	19
1.7.2 Talousarvion toteutuminen.....	20
1.7.3 Tuotto- ja kululaskelma.....	20
1.7.4 Tase.....	22
1.8 SISÄISEN VALVONNAN ARVIOINTI- JA VAHVISTUSLAUSUMA.....	22
1.9 ARVIOINTIEN TULOKSET.....	23
1.10 YHTEENVETO HAVAITUISTA VÄÄRINKÄYTÖKSISTÄ.....	24
1.10.1 Virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat yhteenvetotiedot.....	24
1.10.2 Takaisinperintää koskevat yhteenvetotiedot.....	24
3. TUOTTO- JA KULULASKELMA.....	26
4. TASE.....	27
5. LIITETIEDOT.....	28
6. ALLEKIRJOITUS.....	31

1 TOIMINTAKERTOMUS

1.1 JOHDON KATSAUS

Johdon katsaus 2016

Yleisarvio: Toiminta on melko hyvin suuntautunut talouden suorituskyvyn kannalta merkittäviin asioihin. Myös volyymiltaan pienempiä, mutta periaatteellisesti tärkeitä asioita on kyetty jossain määrin ottamaan käsittelyyn vaikeasta resurssitilanteesta huolimatta. Kilpailunrajoitusten valvonta on saavuttanut hyviä tuloksia, rajoitusten käsittelyajat on saatu tavoitteiden mukaisiksi ja toiminta tukee tavoitetta kotimarkkinoiden kilpailun intensiteetin parantamiseksi. Liikennekaari –hankkeen ja sote –uudistuksen tueksi laaditut selvitykset liittyvät samaan tavoitteeseen. Kuluttaja-asiamies on onnistuneesti puuttunut kohtuuttomiin siirtohintojen korotuksiin ja saavuttanut hyviä tuloksia kuluttajahuijausten vastustamisessa. Kuluttajavastuualueella on otettu käyttöön digitaalisia selvitysmenetelmiä.

Henkilöstön vaihtuvuus on edelleen korkea. Palkkausjärjestelmäneuvotteluissa ei ole saatu ratkaisua. Suuri tyytymättömyys palkkaukseen ja henkilöstön vaihtuvuus aiheuttavat suurimman haasteen viraston toimintakyvyn ja tuloksellisuuden ylläpidossa. Kokonaisuudessaan työtyytyväisyys on hieman parantunut, ja viraston henkilöstöstrategia on valmistunut.

Viraston evaluoinnin tuloksia on hyödynnetty erityisesti vastuualueiden yhteistyön parantamisessa. Synergiaetuja on toteutunut sähköisen viestinnän markkinoilla ja finanssisektorilla. Vastuualuerajat ylittäviä tiimejä on nimetty ongelmallisten markkinoiden asiantuntemuksen yhteiskäytön edistämiseksi.

VTV:n ja apulaisoikeusasiamiehen tekemissä tarkastuksissa ei havaittu huomautettavaa.

Kilpailuasiat

Kartellivalvonnassa tuloksellisuus oli hyvä. Linja-autokartellissa tehtiin 38 miljoonan euron seuraamusmaksuesitys. Vuoden aikana tehtiin tarkastukset viidessä uudessa kartelliasiassa, mikä ylitti asetetut tavoitteet. Virasto puuttui pankkien väliseen yhteistyöhön kuluttajaluottojen maksuissa ja palkkioissa.

KHO piti voimassa 70 miljoonan euron seuraamusmaksun Valion määräävän markkina-aseman väärinkäyttöä koskevassa tapauksessa. Muita merkitykseltään suuria määräävän markkina-aseman väärinkäyttötapauksia on tutkittu finanssi-, rakennus- ja liikennealoilla.

Päivittäistavarakaupan kanta-asiakasjärjestelmiä ja menekkitiedon luovuttamista koskevissa asioissa ei ollut perusteita kilpailuoikeudelliseen interventioon.

Selvitystoiminnan tehostamista jatkettiin. Otettiin käyttöön uusia sähköisen tutkinnan työkaluja. Kilpailulain uudistamista koskevassa työryhmässä oli esillä useita toiminnan tehostamiseen tähtääviä ehdotuksia. Vuoden vaihteessa ei enää ollut yli 3 vuotta käsittelyssä olleita tapauksia. Kolmen vuoden käsittelyaikataavoite alittaa selvästi myös Asianajajaliiton käsittelyaikoja koskevan esityksen.

Tapausten selvittämiseen ja oikeudenkäynteihin vaadittavat resurssit ovat kasvaneet merkittävästi. Ratkaisun valmistelu ja oikeudenkäynti vievät usean tutkijan koko työpanoksen. Pelkkä tapauksen suullinen käsittely saattaa kestää viikkoja ja käsittely markkinaoikeudessa kokonaisuudessaan 1-2 vuotta. Vireillä olevissa tuomioistuinasioissa viraston seuraamusmaksuvaatimukset olivat vuonna 2016 yhteensä 143 miljoonaa € (ml. edellä mainittu Valio –asia). Vireillä oikeudessa vuonna 2016 oli viisi tapusta.

Kilpailuneutraliteetin valvonta (kilpailulain 4 a luku) on keskittynyt kuntien ja kuntayhtymien liiketoimintojen yhtiöittämisvelvoitteiden noudattamisen valvontaan ja mahdollistavaan neuvontaan. Tutkittavana on ollut mm. työterveyshuollon palvelut, laboratoriopalvelut ja eläinlääkäripalvelut.

Sisäministeriö asetti tammikuussa 2016 talousrikostorjunnan johtoryhmän, johon nimitettiin myös KKV:n edustaja. Johtoryhmän laatiman strategian ja sen toimenpideohjelman ennakoidaan parantavan myös kartellien paljastamista ja kartellien vastaisen työn vaikuttavuutta. Virastolla on edustus myös OM:n asettamassa korruption vastaisessa työryhmässä. KKV on laatinut ja julkaissut VM:n ja STM:n toimeksiannosta selvityksen kilpailun edellytyksistä ja riskeistä sote-sektorin uudistuksessa, jossa tehtyjä ehdotuksia institutionaalisista ratkaisumalleista hallitus arvioi.

Kansainvälisessä yhteistyössä virastolla on normaalin ECN -yhteistyön ja –velvoitteiden lisäksi ollut vastuulla ICN –puheenjohtajuus agency effectiveness -työryhmässä yhdessä USA:n ja Norjan kanssa. Valmistelut vuonna 2017 Suomessa järjestettävään pohjoismaisten kilpailuviranomaisten konferenssiin on aloitettu. Kansainvälisen yhteistyön yksi keskeinen tavoite on ylläpitää korkeatasoista osaamista kilpailunrajoitusten valvonnassa.

Yrityskauppaluvonnassa kahdessa asiassa asetettiin ehtoja kaupan hyväksymisen edellytykseksi (Kesko/Suomen Lähikauppa ja Otava/Kirjavälitys).

Virasto valmistautui hankintalain valvontatehtävien aloittamiseen 1.1.2017 alkaen. Tarvittavat organisatoriset muutokset, valvonnan toiminnansuunnittelu ja muu valmistautuminen toteutettiin vuoden aikana, mutta lainmuutosten eduskuntakäsittelyn viivästymisen vuoksi kaikkia rekrytointeja ei pystytty tekemään ennen vuodenvaihdetta.

Kuluttaja-asiat

Kuluttaja-asiamiehen neuvotteluin saavutettiin ratkaisu, joissa sähkön siirtoyhtiö jaksotti kohtuuttomana pidettävän sähkönsiirron kertakorotukset useaan osaan, mikä merkitsi ensimmäisen vuoden osalta taloudellista etua sadoille tuhansille kuluttajille. Samantyyppinen ratkaisu saavutettiin myös kaasunjakeluverkko toiminnassa. Neuvottelujen lukumäärätavoitteissa jäätin tavoitteesta, mutta vaikutuksiltaan käydyt neuvottelut koskettivat suurta määrää kuluttajia.

Kuluttaja-asiamies teki syksyllä aloitteen oikeusministeriölle korkokattosäätelyn laajentamiseksi kaikkiin kuluttajaluottoihin. Markkinoilla on edelleen yli 100 %:n korolla kuluttajille myytäviä luottoja, joiden sopimusehtoja ei kokemusten mukaan saada kohtuullistettua kuluttaja-asiamiehen käytettävissä olevilla keinoilla.

Tilausansat ja muut kuluttajahuijaukset aiheuttavat taloudellisia menetyksiä ja heikentävät kuluttajien luottamusta yritysten markkinointiin. Kuluttajien suojaamiseksi tehtiin opastus-, valistus- ja tiedotustyötä viraston kaikilla vaikutuskanavilla, kuluttaja-asiamies avusti kuluttajia tuomioistuimissa ja kansainvälisellä yhteistyöllä haettiin tapoja puuttua erityisesti Virosta ja Tanskasta käsin toimiviin yrityksiin niin kuluttaja-asiamiehen valvonnassa kuin Euroopan kuluttajakeskuksen toiminnassa. Uutena keinona aloitettiin kuluttaja-asiamiehen valvontatoiminnan teknisten menetelmien kehittämishanke, jotta laillisuusvalvontaa voidaan tehdä erityisesti digitaalisen markkinoinnin, digitaalisten hyödykkeiden ja verkkokaupan alueella. Hanke osoitti hyödyllisyytensä ja välttämättömyytensä jo ensimmäisinä toimintakuukausinaan.

Valmisteltiin *Maksaminen verkossa* –linjaus ja luonnoksesta saatiin vuoden lopulla sidosryhmien kommentit.

Ministeriöiden työryhmissä asiantuntijapanosta annettiin erityisesti maksupalvelusta sisämarkkinoilla annetun direktiivin täytäntöönpanossa ja valmismatkavakuustyöryhmässä. Kotimaassa esillä olivat liikennekaareen ja soteen liittyvät kuluttajansuojakysymykset ja EU:ssa lukuisat digitaalisiin sisämarkkinoihin liittyvät komission lainsäädäntöhankkeet ja kyselyt kuten mm. kuluttajalainsäädännön laajaa uudistamista koskeva Refit-hanke. Matkustamiseen liittyvän kuluttajansuojan toteutuminen vaati entistä enemmän viranomaisten resursseja.

1.2 TULOKSELLISUUS

Tavoitteita käsitellään tarkemmin jaksoissa 1.3 ja 1.5.

Tavoite 1: Suomen kotimarkkinoiden kilpailun intensiteetti paranee.

Mittari: Intensity of local competition WEF/The Global Competiveness Report, Suomen sijoitus suhteessa muihin maihin.

Toteuma: 94/138 (Tavoite 70/140) Mittarin toteuma on hiukan edellistä vuotta huonompi.

Tavoite 2: Suomalaisten luottamus EU-sisämarkkinoiden verkkokauppaan lisääntyy.

Mittari: EU-sisämarkkinoiden verkkokauppaan luottavien osuus; Office of the European Union, Consumer Conditions Scoreboard Komission kyselytutkimus kuluttajille.

Toteuma: Seuraava kyselytutkimuksen tulos julkaistaan kesällä 2017 (Tavoite 55 %).

Tavoite 3: Virastolle osoitettavat uudet tehtävät hankintojen valvonnan ja soteuudistuksen yhteydessä käynnistetään tehokkaasti ja systemaattisesti.

Toteuma: Julkisten hankintojen valvontaan luotiin käsittely- ja asianhallintaprosessit. Hankintojen valvonnan suuntaamista varten tehtiin selvityksiä. Henkilöstön rekrytoinnit käynnistettiin. Valvonta alkoi 1.1.2017. Osallistuttiin soteuudistusta valmistelevien työryhmien työhön ja kuulemisiin asiantuntijana.

Tavoite 4: Julkisten toimijoiden toiminta muuttuu kilpailuneutraalimmaksi. Kansallinen neutraliteettisäännöstö saatetaan toimivaksi vaihtoehdoksi valtion tukikanteluille komissioon.

Mittari: Kansallisten neutraliteettitapausten suhteellinen osuus kasvaa verrattuna komissioon tehtäviin valtioneuvostokanteluihin.

Toteuma: 6/1, tavoitteen ollessa 4/1. Tavoite saavutettiin.

Tavoite 5: Kuluttajat toimivat markkinoilla osaavasti ja hyödyntävät mahdollisuuksiaan.

Mittari: Myyjän tai palveluntarjoajan vaihtamisen kokeminen helpoksi, osuus kuluttajista; Office of the European Union, Market Performance Scoreboard. Komission kyselytutkimus kuluttajille, joka tehdään joka toinen vuosi.

Toteuma: Seuraavan kerran aineisto kerätään 2017, ja vuoden 2017 toteumatiedot julkaistaan syksyllä 2018. (Tavoite > 55 %).

Tavoite 6: Vahvistetaan uskottavaa "hard core" -kartellien vastaista politiikkaa.

Mittari: Sidosryhmien arvio (1-5).

Toteuma: 3,6 (Tavoite > 4). Sidosryhmien arvio kartellitoiminnan uskottavuudesta ja seuraamusmaksuesitysten määrä jäivät tulostavoitteista.

Tavoite 7: Yrityskauppavalvonnalla estetään tehokkaasti keskittymien kilpailuongelmat.

Mittari: Sidosryhmien arvio (1-5).

Toteuma: 3,4 (Tavoite > 3,7) Tavoite alittui. Yrityskauppavalvonnasta on saatu muissa tutkimuksissa myönteistä palautetta sidosryhmiltä (GCR 2016).

Tavoite 8: Kuluttaja-asiamiehen toimenpitein elinkeinoharjoittajat muuttavat toimintaansa kuluttajasuojalainsäädännön mukaiseksi.

Mittari: Tapaukset, joissa yritys on muuttanut toimintaansa kuluttajasuoja-lainsäädännön mukaiseksi (kpl).

Toteuma: 91, (Tavoite 130) tavoite alittui.

Tavoite 9: Sähköisten työkalujen käyttöönotto digitaalisen markkinaympäristön valvontaan.

Toteuma: Tavoite toteutui.

Tavoite 10: Henkilötyövuodet

Toteuma: 126,6 (Tavoite 127) Vuoden 2016 henkilötyövuodet toteutuvat suunnitellusti.

Tavoite 11: Kokonaistyötyytyväisyyden paraneminen

Mittari: VM-baro henkilöstökysely

Toteuma: 3,4 (Tavoite 3,5). Tavoitteesta jäätin hieman.

Tavoite 12: Johtamisen parantaminen

Mittari: VM-baro Johtajuusindeksi

Toteuma: 3,4 (Tavoite 3,4). Tavoite toteutui.

1.3 VAIKUTTAVUUS

1.3.1 Toiminnan vaikuttavuus

Tavoite: Suomen kotimarkkinoiden kilpailun intensiteetti paranee				
Mittari: Intensity of local competition WEF/The Global Competiveness Report, Suomen sijoitus suhteessa muihin maihin.	Toteuma 2014	Toteuma 2015	Tavoite 2016	Toteuma 2016
	108/144	89/140	70/140	94/138

Mittarin toteuma on hiukan edellistä vuotta huonompi. Kilpailun edistämisen alueella liikeaikalaki kumottiin ja vähittäiskaupan aukioloajat vapautettiin vuoden 2016 alusta. Ehdotus liikennekaareksi parantaa kilpailun edellytyksiä Liikennekaari on joustava ja markkinamyönteinen ja sisältää taksien määrä sääntelyn purkamisen, mitä KKV oli esittänyt useita kertoja. Osallistuttiin asiantuntijana sote-uudistuksen suunnittelutyöhön ja julkaistiin kaksi selvitystä aiheesta. Lisäksi julkaistiin kolme muuta markkinoiden toimivuutta kartoittavaa selvitystä. Kilpailuvalvonnassa virasto keskitti tulossopimuksen mukaisesti resurssiaan kartellien valvontaan. Kartellivalvonnasta kerrotaan tarkemmin sivulla 13. Syksyllä annettiin sitoumuspäätös pankkien kuluttajaluottojen palkkioita ja maksuja koskevassa asiassa. KHO ratkaisi Valion määräävän markkina-aseman väärinkäyttöä koskevan asian viraston esityksen mukaisesti. Seuraamusmaksuksi KHO vahvisti 70 000 000 euroa. Henkilöstön suuresta vaihtuvuudesta ja resurssivajauksesta johtuen kilpailutapauksia ratkaistiin vähemmän kuin edellisenä vuonna (79, edellisenä vuonna 118 tapausta), joista vaativimpaan vaikuttavuusluokkaan¹ kuului kuusi tapausta (seitsemän tapausta vuonna 2015).

Tavoite: Suomalaisen luottamus EU-sisämarkkinoiden verkkokauppaan lisääntyy				
Mittari: EU-sisämarkkinoiden verkkokauppaan luottavien osuus*	Toteuma 2012	Toteuma 2014	Tavoite 2016	Toteuma 2016
	45 %	42 %	55 %	-

*) Office of the European Union, Consumer Conditions Scoreboard. Komission kyselytutkimus kuluttajille. Seuraava julkaistaan kesällä 2017.

KKV keskittyi vuonna 2016 toimenpiteisiin, joilla on vaikutusta kuluttajien luottamuksen syntymiseen ja lisääntymiseen.

Vuoden aikana avattiin kaikissa jäsenmaissa verkkovälitteinen riidanratkaisufoorumi (ODR), jossa kuluttaja voi omatoimisesti saattaa verkkokauppaa koskevan riitansa soviteltavaksi. ODR-foorumin kansallinen yhteyspiste ja toiminnan koordinointi sijoitettiin Euroopan kuluttajakeskukseen.

¹ Vaikuttavuusluokka 1: Alaston kilpailunrajoitus, liittyy suureen toiminnan volyyymiin ja /tai on periaatteellisesti merkittävä

Kuluttaja-asiamies jatkoi vuonna 2016 jo aiemmin alkanutta aktiivista työtä ns. tilausansoihin liittyen. Vuoden 2016 aikana kuluttaja-asiamies saavutti useiden yritysten kanssa neuvotteluratkaisun niiden tilausansan tunnusmerkit täyttävän toiminnan lopettamisesta. Lisäksi osan yritysten kanssa neuvottelut jatkuvat edelleen. Samoin kuluttaja-asiamies avusti oikeudessa useita kuluttajia, joihin kohdistuvia tilausansasaatavia perintätoimistot olivat alkaneet periä oikeusteitse. Avustustapaukset joko päättyivät kuluttaja-asiamiehen voittoon tai yritykset luopuivat perinnästä kuluttaja-asiamiehen ilmoitettua aikeestaan avustaa kuluttajaa. Kuluttaja-asiamies osallistui myös vuoden aikana muun muassa kahteen yhteispohjoismaiseen tilausansatyöpajaan joissa Suomen, Ruotsin, Norjan ja Tanskan kuluttajaviranomaiset vaihtoivat tietoja ajankohtaisesta tilausansatoiminnasta ja pohtivat parhaita toimintatapoja sen pysäyttämiseksi.

Vuoden aikana aloitettiin myös kuluttaja-asiamiehen valvontatoiminnan teknisten menetelmien kehittämishanke, jotta laillisuusvalvontaa voitaisiin tehdä erityisesti digitaalisen markkinoinnin, digitaalisten hyödykkeiden ja verkkokaupan alueella. Sähköinen toimintaympäristö mahdollistaa esim. nopeasti leviävät kuluttajahuijaukset ja siksi valvojan on kyettävä reagoimaan nopeasti mm. keräämällä todistusaineistoa ja selvittämällä hyödykkeen todellisia ominaisuuksia.

Kuluttaja-asiamiehen valvonnassa tarkastettiin vaatteita ja jalkineita myyvien verkkokauppojen nettisivuilla annettavia ennakkotietoja ja sopimusehtoja (Consumer Protection Cooperation - verkoston valvontakampanja) ja verkkokauppaan liittyviä kuluttajakysymyksiä nostettiin esiin eri kanavissa. Netin tuotevertailusivustoista käynnistettiin uusi CPC-valvontakampanja.

Kumppanuusmarkkinoinnin toimijat eli affiliate-verkostot julkaisivat markkinoinnin tunnistettavuuden ja tietosuojan parantamiseksi itsesääntelyohjeet, joiden valmisteluun kuluttaja-asiamies osallistui.

Verkkokauppojen maksamisenettelyjen selkeyttämiseksi ja saattamiseksi vastaamaan paremmin lainsäädännön vaatimuksia aloitettiin useampivuotinen hanke, joka tähtää asian huomioon ottamiseen verkkokauppojen palvelumuotoilussa.

1.3.2 Siirtomenojen vaikuttavuus

Talous- ja velkaneuvonnan² tavoitteena on helpottaa velallisen asemaa luottojen järjestelyssä sekä tukea velallisen elämänhallinnan paranemista ja ehkäistä syrjäytymistä. Vuoden 2015 talousarvioesityksessä työ- ja elinkeinoministeriö asetti tulostavoitteeksi, että uusien asiakkaiden keskimääräinen jonotusaika on korkeintaan 60 päivää. Tavoitetta ei ole KKV:n tulossopimuksessa, koska tavoite kohdistuu neuvontaa antaviin yksiköihin. Jonotusaika lasketaan talous- ja velkaneuvontayksiköiden (52 kpl) ilmoittamien jonotusaikojen keskiarvona.

Talous- ja velkaneuvonnan tunnuslukuja (neuvontaa antavat yksiköt)	Toteuma 2014	Toteuma 2015	Toteuma 2016
Palvelukyky: Uusien asiakkaiden keskimääräinen jonotusaika (pv)	35	26	24
Siirtotalouden kulut: Korvaus talous- ja velkaneuvonnan järjestämisestä ³	4 936 000	5 641 000	4 661 000

Uusien asiakkaiden keskimääräiset jonotusajat talous- ja velkaneuvontaan lyhentyivät edelleen. Asiakkaiden jonotusajat ensimmäiselle käynnille vaihtelivat toimipisteittäin: alle 60 päivän tavoitejonotusajan saavutti 48 neuvontayksikköä. Neljä neuvontayksikköä ei sitä saavuttanut. Niistä kahden yksikön jonotusaika ylitti 100 vrk vuodenvaihteessa 2016 - 2017. Neuvontayksiköt

² Laki talous- ja velkaneuvonnasta 713/2000

³ Työ- ja elinkeinoministeriön asetus talous- ja velkaneuvontapalvelujen tuottajalle vuonna 2016 maksettavan korvauksen perusteista 150/2016

ovat kehittäneet asiakkaiden neuvontaprosessia tehokkaammaksi ja erityisesti neuvonnan alkuvaihetta on muokattu. Yhä useammat yksiköt ovat soveltaneet uusia menetelmiä toimintaansa.

Uusien asiakkaiden määrä oli 14 749 henkilöä, joka on hieman vähemmän kuin edellisenä vuonna (16 243). Talous- ja velkaneuvojilla oli vuonna 2016 yhteensä 24 900 asiakastapaamista (vuonna 2015: 27 900kpl ja vuonna 2014: 27 600 kpl). Kilpailu- ja kuluttajavirasto järjesti talous- ja velkaneuvojille koulutusta yhteensä n. 610 henkilökoulutuspäivää.

Talous- ja velkaneuvonnan palveluiden tuottamiseen käytettiin vuonna 2016 yhteensä 154 henkilötyövuotta (vuonna 2015: 149 htv ja vuonna 2014: 153 htv). Valtion maksama korvaus, vuoden 2016 talousarvion määräraha, kattoi arviolta 53 % talous- ja velkaneuvonnasta aiheutuvista kustannuksista – kunnat rahoittivat osan neuvonnasta omista varoistaan. Varojenkäytön tiedot tarkentuvat, kun palvelujen tuottajat antavat lopulliset raporttinsa vuoden 2016 kuluista.

1.4 TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS

1.4.1 Toiminnan tuottavuus ja taloudellisuus

HTV jakauma

	Toteuma 2014		Toteuma 2015		Tavoite 2016		Toteuma 2016		Toteutuma-tavoite		Muutos v:sta 2015	
	HTV	Osuus	HTV	Osuus	HTV	Osuus	HTV	Osuus	HTV	%	HTV	%
Markkinoiden toimivuuden edistäminen ¹	30,4	20,9 %	28,9	21,2 %	26,7	20,9 %	29,7	23,5 %	3,0	11,3 %	0,8	2,9 %
Kilpailuvalvonta	55,3	37,9 %	53,1	38,9 %	48,5	37,9 %	50,2	39,6 %	1,7	3,4 %	-2,9	-5,5 %
Kuluttaja-asiamiehen valvonta ja muu kuluttajansuoja ²	37,4	25,7 %	33,9	24,9 %	32,9	25,7 %	30,1	23,8 %	-2,8	-8,4 %	-3,8	-11,2 %
Hallintopalvelut ³	22,7	15,6 %	20,4	15,0 %	19,9	15,5 %	16,6	13,1 %	-3,3	-16,8 %	-3,9	-18,9 %
YHTEENSÄ	145,8	100 %	136,3	100 %	128,0	100 %	126,6	100 %	-1,4	-1,1 %	-9,7	-6,7 %

¹ Vuodesta 2016 alkaen Markkinoiden toimivuuden ed. sisältää myös Alue- ja paikallishall. ohjaus -toimintoryhmän. Vertailutiedot muutettu vastaavasti.

² Vuodesta 2016 alkaen Kuluttajaoikeudellinen valvonta ja taloudelliset hyvytykset päätoimintoryhmä on nimeltään Kuluttaja-asiamiehen valvonta ja muu kuluttajansuoja, ja se sisältää myös Kuluttajainformaatio -toimintoryhmän. Vertailutiedot muutettu vastaavasti.

³ Hallintopalvelut = asiakirja-, tieto-, talous- ja henkilöstöhallinto sekä muut hallintopalvelut.

Vuoden 2016 henkilötyövuodet toteutuvat suunnitellusti ja ne laskivat edelliseen vuoteen verrattuna 9,7 henkilötyövuotta. Henkilöstön vähentäminen on johtunut määrärahaileikkauksista ja talouden sopeuttaminen aloitettiin jo edellisen vuoden puolella.

Kieku-seurantakohdemalliin siirtyminen vaikuttaa hieman tietojen vertailtavuuteen. Kieku-kirjausmallissa substanssihenkilöstö kohdentaa työajan pääasiassa ydintoiminnoille aina, kun työ on ydintoiminnasta aiheutuvaa. Erillisiä päätoimintoryhmä –kohtaisia yhteistoimintoja ei enää ole käytössä. Hallinnollinen työ sekä, johtaminen kirjataan Tukitoiminnot –ryhmään, Yleishallinto ja johtaminen -toiminnoille, minkä kertymä on vyörytetty htv:n suhteessa taulukossa esitetyille toimintoryhmille.

Substanssitoiminnan henkilötyövuositoteumat olivat lähellä suunniteltua. Hallintopalveluiden suhteellinen osuus sekä siihen käytetyt henkilötyövuodet laskivat.

Kustannukset päätoimintoryhmittäin

	Toteuma 2014		Toteuma 2015		Toteuma 2016		Muutos v:sta 2015	
	1 000 €	Osuus	1 000 €	Osuus	1 000 €	Osuus	1 000 €	%
Markkinoiden toimivuuden edistäminen ¹	3 210	26 %	3 057	26 %	2 998	28 %	-59	-2 %
Kilpailuvalvonta	5 270	42 %	4 912	42 %	4 789	45 %	-123	-3 %
Kuluttaja-asiamiehen valvonta ja muu kuluttajansuoja ²	4 021	32 %	3 757	32 %	2 881	27 %	-876	-23 %
YHTEENSÄ	12 501	100 %	11 726	100 %	10 668	100 %	-1 058	-9,0 %

¹ Vuodesta 2016 alkaen Markkinoiden toimivuuden edistäminen sisältää myös Alue- ja paikallishallinnon ohjaus -toimintoryhmän.

² Vuodesta 2016 alkaen Kuluttajaoikeudellinen valvonta ja taloudelliset hyvitykset päätoimintoryhmä on nimeltään

Kuluttaja-asiamiehen valvonta ja muu kuluttajansuoja, ja se sisältää myös Kuluttajainformaatio -toimintoryhmän.

Taulukkoa on muutettu viime vuodesta siten, että hallintopalveluiden kustannukset ovat yörytetty päätoimintoryhmille.

Muutokset vertailutietoihin on tehty takautuvasti.

Vuoden 2015 ja 2016 vertailussa on huomioitava, että Kilpailuvalvonnan kuluja rasittaa kertomusvuonna poikkeuksellinen 300 000 euron oikeudenkäyntikulu, joka maksettiin TEM:n hallinnoimalta määrärahamomentilta 32.40.95 (eräät oikeudenkäyntikulut ja korvaukset, arviomääräraha). Kuluttaja-asiamiehen valvonta ja muu kuluttajansuoja –päätoimintoryhmän kustannukset ovat alentuneet merkittävästi vuodesta 2015 johtuen suurelta osin kuluttajalehden liikkeenluovutuksesta, minkä hankintasopimuksesta maksettiin viimeistä kertaa vuonna 2015 yhteensä 360 000 euroa. Samoin Kuti (Kuluttajahallinnon tietopankki) –hankkeen kustannuksia on vuodella 2015 enemmän kuin kertomusvuonna.

Kustannukset ovat vähentyneet substanssien henkilöstön vähentymisestä johtuen, mutta myös päätoimintoryhmille kohdistettavat hallintopalveluiden kustannukset ovat vähentyneet, etenkin tukitoimintojen htv:n vähentymisen myötä. Kululajikohtaista tietoa varten kts. tilinpäätösanalyysi luku 1.7.3 Tuotto- ja kululaskelma.

Kokonaistuottavuuden muutos (%)

Tavoite: Viraston tuottavuus paranee	Toteutuma 2014	Toteutuma 2015	Tavoite 2016	Toteutuma 2016
Mittari: Tuottavuusindeksi	1,4 %	13,3 %	-	9,8 %

Vuoden 2016 kokonaistuottavuus parantui 9,8 %. Tuotosten määrä väheni ja samanaikaisesti kokonaispanos väheni (-10,6 %) vielä enemmän ja tästä johtuen kokonaistuottavuuden muutos oli selvästi positiivinen.

1.4.2 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus**Liiketaloudellisin perustein hinnoitellut suoritteet**

Liiketaloudellisin perustein hinnoiteltujen suoritteiden tuotot olivat 410 euroa eikä kustannusvastaavuuslaskelmaa näin ollen esitetä.

Julkisoikeudelliset suoritteet: valmismatkaliikerekisteri

Valmismatkavalvonnan maksullisten suoritteiden kustannusvastaavuus.

Suoritteiden maksut perustuvat lakiin valmismatkaliikkeistä (939/2008) sekä työ- ja elinkeinoministeriön asetukseen (1142/2014) Kilpailu- ja kuluttajaviraston maksullisista suoritteista

Seurantamittari: Valmismatkaliikerekisterin maksullisten suoritteiden kustannusvastaavuus on 100 %							
	Toteuma 2013	Toteuma 2014	Toteuma 2015	Tavoite 2016	Toteuma 2016	Muutos v:sta 2015	
Tuotot	356 002	464 820	462 380		456 377	-6 003	-1 %
Kustannukset	542 123	534 445	385 034		427 865	42 831	11 %
Kustannusvastaavuus (tuotot- kustannukset)	-186 121	-69 625	77 345		28 512	-48 833	
Kustannusvastaavuus-%	66 %	87 %	120 %	100 %	107 %	-13 %- yks.	

Valmismatkavalvonnan maksullisten suoritteiden kustannusvastaavuustavoite ylittyi hieman. Tuotot pysyivät edellisvuoden tasolla, maksuasetus 277/2014 ollessa voimassa kolmatta vuotta.

Kustannusvastaavuus vaihtelee vuosittain, koska konkurssien määrä tai laajuus ei ole etukäteen tiedossa. Konkurssit vaativat usein lisätyövoiman palkkaamista korvaushakemusten käsittelyyn. Kumulatiivinen kustannusvastaavuus vuosien 2013 – 2016 ajalta on 92 % (vastaten noin 150 000 € alijäämää).

Kieku-seurantakohdenmalliin siirtyminen vaikeuttaa hieman tietojen vertailtavuutta. Katso tarkemmin kappaleesta 1.4.1 Toiminnan tuottavuus ja taloudellisuus.

Vuonna 2016 oli kolme konkurssitapausta; niissä yritystoiminta oli käytännössä jo päätynyt eikä kuluttajilla ollut saatavia. Vakuuksien riittävyys oli siten tavoitteen mukaisesti 100 %.

Koko vuoden ajan työskenteli myös TEMin asettama työryhmä vakuusjärjestelmän ja valvonnan uudistamiseksi. Työ liittyy EU:n uudistetun valmismatkadirektiivin implementointiin, jota varten OM asetti toisen työryhmän syksyllä. Molempien työryhmien on tarkoitus saada työnsä valmiiksi 31.3.2017 mennessä.

	2013	2014	2015	2016
Rekisteröintihakemusten käsittelyaika, 7 päivää	2,4	2,4	3,0	0,8
Vakuuksien riittävyys konkurssitapaauksissa, 100 %	100	100	100	100
Valvonnan kustannusvastaavuus, 100 %	66	87	120	107

Vuoden 2016 aikana matkatoimistorekisteri siirrettiin uuteen valmismatkaliikevalvonnan tietojärjestelmään Valmaan ja otettiin käyttöön uusi yritysten raportointipalvelu, jonka avulla yritykset voivat itse tallentaa tilinpäätös- ym. tiedot järjestelmään ja nähdä omat tietonsa. Hankkeeseen saatiin työ- ja elinkeinoministeriön tuottavuusrahaa.

Järjestelmäuudistuksen ansiosta rekisteröintiajat olivat vuonna 2016 ennätysellisen lyhyitä, suurin osa rekisteröintipäätöksistä voitiin tehdä samana päivänä kuin ilmoitus tai siinä vaaditut liitteet tulivat virastolle.

Rekisterin tilanne	31.12.2014	31.12.2015	31.12.2016
rekisteröityjä yrityksiä	738	726	752
näistä välittäjiä	43	40	38
vakuuden asettaneita	440	450	469
vakuuksien yhteismäärä	n. 230 M €	n.210 M €	241 M €

Tapahtumat	2014	2015	2016
uusia yrityksiä	73	52	58
rekisteristä poistettuja	56	59	35
valvontatoimenpiteitä	522	516	-(*)
konkurseja	7	2	3
korvauspäätöksiä	1 949	2	0

*)Järjestelmävaihdoksen vuoksi valvontatoimenpiteiden lukumäärää koko vuoden osalta ei käytettävissä. Valvontatoimenpiteiden määrä Q2-Q4 oli 359.

1.4.3 Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus

Euroopan kuluttajakeskus toimii Kilpailu- ja kuluttajavirastossa erillishankkeena, jonka erilliskustannuksista Euroopan komissio rahoittaa puolet. Hankkeessa on mukana myös maistraattien kuluttajaneuvonta. Keskus toimii osana Euroopan laajuista European Consumer Centres -verkostoa, jonka tehtävänä on edistää kuluttajansuojan toteutumista rajat ylittävässä kaupassa kuluttajien ja elinkeinonharjoittajien välillä.

Euroopan kuluttajakeskus -hankkeen kustannusvastaavuus

	Toteuma 2014	Toteuma 2015	Toteuma 2016	Muutos vuodesta 2015	
Tuotot	161 093	136 083	132 795	-3 288	-2 %
Kustannukset	402 701	396 037	300 122	-95 915	-24 %
Kustannusvastaavuus (tuotot - kustannukset)	-241 608	-259 954	-167 327	92 627	-36 %
Omarahoitusosuus -%	61 %	66 %	56 %	-10 %-yks.	

Toteutunut kustannusvastaavuus oli 44 % ja vastaavasti omarahoitusosuus 56 %.

Kustannusvastaavuuslaskelmaa ei esitetä, koska osa-alueen tuotot jäivät alle 1 milj. euron. EU:lta saatu rahoitus on yllä olevalla laskelmalla maksuperusteinen tuotto.

Euroopan kuluttajakeskuksen toiminta ja budjetti toteutuivat suunnitellusti. Komissiolle laadittavassa loppuraportissa vuoden 2016 budjetin toteumaprosentti oli 98 % ja henkilöstökustannukset olivat 194 997 euroa.

Yhteydenottojen määrän kasvu on jatkunut ja kiihtynyt: vuoden 2016 aikana päätettiin 3886 valitusta/ tiedustelua, mikä on noin 1100 enemmän kuin edellisenä vuonna. Kuluttajien saatavia kotiutettiin 106 000 € kaikkiaan 291 päätetyssä sovitteluasiassa.

Kieku-seurantakohdenmalliin siirtyminen vaikeuttaa hieman tietojen vertailtavuutta. Katso tarkemmin kappaleesta 1.4.1 Toiminnan tuottavuus ja taloudellisuus.

1.5 TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA

Tavoite: Julkisten toimijoiden toiminta muuttuu kilpailuneutraalimmaksi. Kansallinen neutraliteettisäännöstö saatetaan toimivaksi vaihtoehdoksi valtion tukikanteluille komissioon.				
Mittari: Kansallisten neutraliteettitapausten suhteellinen osuus kasvaa verrattuna komissioon tehtäviin valtioneuvostokanteluihin.	Toteuma 2014	Toteuma 2015	Tavoite 2016	Toteuma 2016
		7/0	4/1	6/1

Kilpailuneutraliteetissa toiminta on saatu vakiinnutettua tavoitteen mukaisesti. Vuoden aikana ratkaistiin 20 tapausta (vuonna 2015: 19 kpl), mitä voidaan pitää hyvänä tasona toimintaan osoitetut resurssit huomioiden. Neljässä tapauksessa kohde muutti toimintaansa tutkinnan aikana (kahdessa toiminta yhtiöitettiin, kahdessa vetäydyttiin markkinoilta). Yhteistyössä aluehallintovirastojen kanssa toteutettiin kuntayhtymien liiketoiminnan yhtiöittämisvelvoitteen noudattamista kartoittava selvitys. Käynnissä vuoden aikana oli edellisenä vuonna tehdyn vastaavan kuntien yhtiöittämisvelvollisuuden toteutumista kartoittaneen selvityksen perusteella useita tapauksia velvoitteen laiminlyönneistä. Mittarina oleva luku 6/1 on virastossa vuonna 2016 avattujen tapausten, joissa valituksen olisi voinut tehdä komissiolle valtioneuvostokanteluina, ja komissiossa vuonna 2016 avattujen suomalaisten valtioneuvostokanteluosuuksien osamäärä. Komissiossa avattiin kuluneena vuonna yksi tapaus ja virastossa kuusi, joten tavoite saavutettiin.

Tavoite: Virastolle osoitettavat uudet tehtävät hankintojen valvonnan ja soteuudistuksen yhteydessä käynnistetään tehokkaasti ja systemaattisesti

Valmistauduttiin julkisten hankintojen valvontaan luomalla tarpeelliset käsittely- ja asianhallintaprosessit. Käytiin keskusteluja sidosryhmien kanssa ja teetettiin TEMin rahoituksella hankintavalvontaa koskeva selvitys. Näiden toimenpiteiden tarkoituksena oli löytää merkittävimmät ongelmat, jotta valvonta pystytään suuntaamaan tehokkaasti. Henkilöstön rekrytoinnit käynnistettiin, mutta niitä ei saatu vietyä loppuun vuoden aikana määrärahojen myöhäisen varmistumisen takia. Valvonta alkoi 1.1.2017. Osallistuttiin soteuudistusta valmistelevien työryhmien työhön ja kuulemisiin asiantuntijana.

Tavoite: Kuluttajat toimivat markkinoilla osaavasti ja hyödyntävät mahdollisuuksiaan			
Mittari: Myyjän tai palveluntarjoajan vaihtamisen kokeminen helpoksi, osuus kuluttajista *)	Toteuma 2015	Tavoite 2016	Toteuma 2016*
	76 %	>55 %	-

*) Office of the European Union, Market Performance Scoreboard. Komission kyselytutkimus kuluttajille, joka tehdään joka toinen vuosi. Seuraavan kerran aineisto kerätään 2017, ja vuoden 2017 toteumatiedot julkaistaan syksyllä 2018.

Kuluttajakasvatuksen ja -valistuksen kanavia (blogi, Facebook, opastusvideot, viikon vinkit, verkkosivut, Consumer Classroom) kehitettiin ja panostettiin niiden tunnettuuteen. Sisällöissä on keskitytty osaamisen lisäämisen KKV:n yhteisistä teemoista mm. digitaalisuudesta, verkkokaupasta, maksamisesta, hinnan pilkkomisesta, kaupallisesta viestinnästä ja ajankohtaisista kuluttaja-asioista (kuten Caruna, Anttila, tilausansat). Viraston kuluttajatietoa sisältävien verkkosivujen käyttö lisääntyi yli 10 %. Kuluttajakasvatuksen blogin vierailijoiden määrä kaksinkertaistui, kuluttaja-aiheisten videoiden näyttökerrat kasvoivat tasaisesti, kuluttajaneuvonta.fi Facebook -sivujen näkyvyys kasvoi (keskimäärin 37 000 henkilöä/kk) ja tykkääjien määrä kaksinkertaistui.

Digitalisaation kuluttajalta edellyttämää uudenlaista osaamista on kehitetty ja viety hyvin eteenpäin EU:n Digital Competence Framework- työssä, Pohjoismais-virolaisessa kuluttajakasvatuksen verkostossa ja sidosryhmäyhteistyöllä. Uudistunutta opetussuunnitelmaa (OPS) varten laadittiin opettajien taustatiedoksi verkkoaineisto, joka käsittelee mm. digitaalisuuden tuomia muutoksia

markkinointiin ja mainonnan tunnistettavuuteen, sitä kampanjoitiin mm. mediataitoviikolla ja blogissa.

KKV vastasi kuluttajahallinnon valtakunnallisen asiakasohjausmallin kehittämisestä kohti saumatonta palvelukokonaisuutta. Vuoden aikana keskityttiin kuluttajan itsepalvelun mahdollistavan Reklamaatio-apurin kehittämiseen sekä kuluttajaneuvontapalvelun löydettävyyden ja tunnettuuden parantamiseen. Reklamaatio-apuri avustaa kuluttajaa laatimaan kirjallisen valituksen myyjälle ja antaa samalla tietoa kuluttajan oikeuksista ilman henkilökohtaista neuvontaa. Palvelun käyttö on tasaisesti kasvavaa ja 90 % käyttäjistä kokee palvelun hyödylliseksi. Tavoitteena on ohjata osa kuluttajaneuvonnan yhteydenotoista Reklamaatio-apuriin, mistä tiedot tallentuvat alustavasti kuluttajahallinnon tietojärjestelmään. Tämä sujuvoittaa kuluttajaneuvonnan asiakaspalvelua, jos asiakas myöhemmin ottaa yhteyttä kuluttajaneuvontaan.

Kuluttajan oikeudellisen aseman kannalta parannuksia saatiin aikaan mm. mobiilimaksamista, energiamarkkinoita ja sähkön puhelinmyyntiä koskevissa lainsäädäntöhankkeissa. Kuluttajien tietoisuutta tilausansoista ilmiönä pyrittiin lisäämään esimerkiksi tiedottamalla aiheesta säännöllisesti sosiaalisen median kanavissa ja lanseeraamalla infovideo tilausansoista. Alaikäisiin kohdistuvan markkinoinnin vaikutuksia nostettiin esille sidosryhmille järjestetyssä seminaarissa.

Haavoittuvien kuluttajien erityistarpeisiin kiinnitettiin huomiota komission digitaalisten sisämarkkinoiden strategiaan liittyvissä kysymyksissä.

Kilpailu- ja kuluttajavaltvonta tehostuu

Tavoite: Vahvistetaan uskottavaa "hard core" -kartellien vastaista politiikkaa (TAE)	Toteutuma 2014	Toteutuma 2015	Tavoite 2016	Toteutuma 2016
Mittari: Sidosryhmien arvio, 1-5	3,8	3,6 ⁴	>4,0	3,6

Seurantamittari: Seuraamusmaksuesitysten lukumäärä merkittävässä (vaikuttavuusluokat 1 ja 2) kilpailunrajoitustapauksissa	Toteutuma 2014	Toteutuma 2015	Tavoite 2016	Toteutuma 2016
kpl	1	1	>1	1

Kilpailuvalvonnassa priorisoitiin kartelliselvityksiä. Virasto teki tammikuussa markkinaoikeudelle esityksen 38 miljoonan euron seuraamusmaksun määräämisestä seitsemälle linja-autoyhtiölle, Linja-autoliitolle ja Matkahuollolle. Virasto teki tarkastukset viidessä uudessa kartelliasiassa, lisäksi oli useita kartellivihjeitä esiselvityksessä. Markkinaoikeus määräsi Leipuriliitolle 15 000 euron seuraamusmaksun ja hylkäsi viraston 35 miljoonan euron seuraamusmaksuesityksen voimajohtokartellissa. Molemmat asiat ovat käsiteltyssä korkeimmassa hallinto-oikeudessa. Oikeudenkäynnit ja niihin valmistautuminen vievät mittavasti resursseja.

Sidosryhmien arvio kartellitoiminnan uskottavuudesta ja seuraamusmaksuesitysten määrä jäivät tulostavoitteista. Tämä johtuu suurelta osin siitä, että kaikkien kartelliasioiden käsittely viivästyi henkilökunnan vaihtuvuuden jatkuessa vuonna 2016. Palkkausjärjestelmän puute ja ongelmat palkkojen kilpailukyvyssä ovat johtaneet siihen, että virasto ei pysty rekrytoimaan kokeneita

⁴ Vuoden 2015 arvot eivät ole täysin vertailukelpoisia aiempien vuosien tulosten kanssa. Sidosryhmäkysely tehtiin KKV:n evaluoinnin yhteydessä. Otokoko oli noin 1/3 aiempien vuosien otoskosta ja täten myös vastaajamäärä jäi huomattavasti pienemmäksi.

asiantuntijoita ja virastossa osaamista hankkineet vaihtavat töihin muualle valtionhallintoon ja yksityiselle sektorille. Syksyllä 2016 kilpailuvastuualueen tutkimushenkilöstöstä 39 % oli ollut viraston palveluksessa alle neljä vuotta. Osuus tulee olemaan lähes 50 % vuonna 2017 kun nyt avoinna olevat virat täytetään.

	Toteutuma 2014	Toteutuma 2015	Tavoite 2016	Toteutuma 2016
Tavoite: Yrityskauppavalvonnalla estetään tehokkaasti keskittymien kilpailuongelmat (1-5, sidosryhmien arvio) (TAE)	3,7	3,6 ⁵	>3,7	3,4

Yrityskauppavalvonnassa yrityskauppailmoitusten määrä oli 33, määrä on kasvanut vuodesta 2013 alkaen (tuolloin 20 kpl). Tarkempaan käsittelyyn otettujen määrä on pysynyt 2010-luvulla samalla tasolla. Mikäli taloudellinen noususuhdanne jatkuu, ilmoitettujen kauppajen määrä tulee jatkamaan kasvuaan. Yrityskauppavalvonnasta on saatu muissa tutkimuksissa myönteistä palautetta sidosryhmiltä (Global Competition Review, GCR 2016).

Yrityskauppavalvonnan päätösten lukumäärien kehitys vuosina 2008 - 2016	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
I-vaiheen päätösten lukumäärä	22	13	22	26	18	17	27	27	31
II-vaiheen päätöksiä	1	1	2	2	2	3	3	2	2

I-vaiheessa hyväksytyjen yrityskauppojen keskimääräinen käsittelyaika oli 15,3 päivää (vuonna 2015 16,7 päivää). Laissa säädetty maksimi käsittelyaika (1 kk) alitettiin siis merkittävästi. Virasto hyväksyi ehdollisena Ruokakesko/Suomen Lähikauppa –yrityskaupan. Päätöksen mukaan keskittymän tuli myydä 60 Suomen Lähikaupan myymälää. Virasto asetti ehtoja myös Otava/Kirjanvälitys-yrityskaupan hyväksymisen edellytykseksi. Lisäksi tehtiin yksi ehtomuutospäätös. Sidosryhmien arvion osalta jäätin tavoitteesta.

	Toteutuma 2014	Toteutuma 2015	Tavoite 2016	Toteutuma 2016
Tavoite: Tapausten määrä, joissa kuluttaja-asiamiehen toimenpitein yritys on muuttanut toimintaansa kuluttajasuojalainsäädännön mukaiseksi (kpl) (TAE)	104	291	130	91

Yrityksiltä saatiin sitoumuksia mm. energiaa, luotonantoa, etä- ja verkkokauppaa sekä operaattoreita koskevilta toimialoilta.

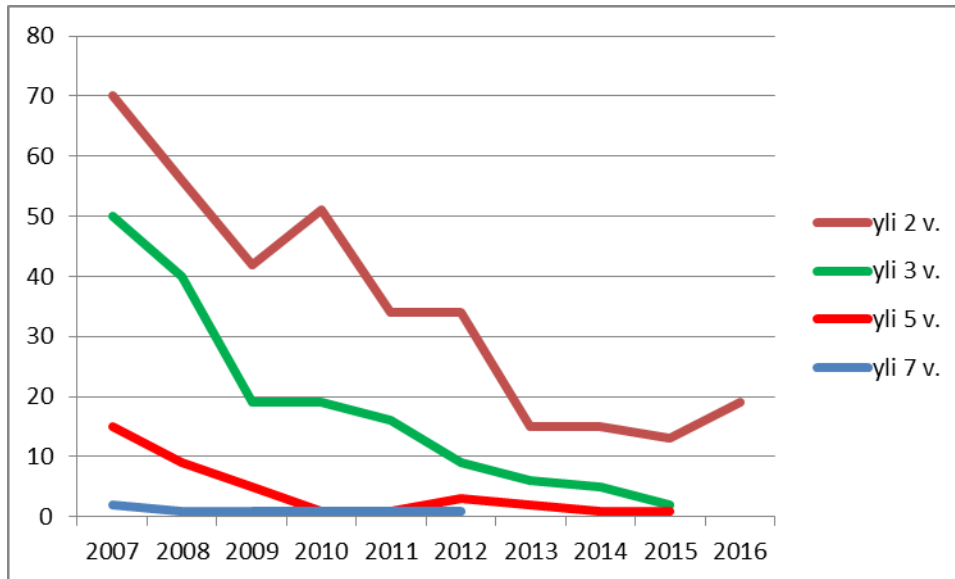
Tavoite alittui, kun sitoumuksia saatiin vuoden kuluessa 91. Mittarin mukaisen lukumäärän saavuttaminen riippuu monesta tekijästä. Raportointijaksolle sattuiivat Sähköyhtiö Carunan ja Aurora kaasunjakelun hinnankorotustapaukset, jotka pitkällisten ja runsaasti valvojan resurssija vaatineiden neuvotteluiden jälkeen saatiin kuluttajien kannalta suotuisaan lopputulokseen. Kyse on laajasti kuluttajien asemaan vaikuttaneista tapauksista, mutta näiden vaikutus toteuman kappalemäärään oli vain kaksi. Pitkällisiä neuvotteluita käytiin vuoden aikana myös Finnairin kanssa lentojen viivästymisestä ja peruuntumisesta maksettavien korvausten maksamismenettelyistä, mutta neuvottelut eivät ainakaan vuoden 2016 loppuun mennessä johtaneet neuvottelutulokseen. Vuoden aikana ei toisaalta ollut tapauksia, joissa laajempina valvontakampanjoina olisi puututtu samaan ongelmaan useiden elinkeinonharjoittajien toiminnassa ja saatu siten enemmän yksittäisiä sitoumuksia pienemmällä tapauskohtaisella panostuksella.

⁵ Ks. alaviite 4.

Seurantamittari: Käsittelyajat pysyvät kohtuullisina	Toteuma 2014	Toteuma 2015	Tavoite 2016	Toteuma 2016
Mittari: Yli 3 vuotta käsittelyssä olleet kotimaisten kilpailunrajoitusten lkm	5	2	0	0

Kotimaisten kilpailunrajoitustapausten käsittelyajoissa positiivinen kehitys jatkui, yli kolme vuotta vanhojen tapausten määrää koskeva tulostavoite saavutettiin, eikä vuoden vaihteessa käsittelyssä ollut enää ainuttakaan yli kolme vuotta käsiteltyä tapausta. Toiminnan ja prosessien tehostamisen kautta pitkään käsiteltyjen tapausten määrä on laskenut johdonmukaisesti vuodesta 2007 alkaen.

Kuva 1. Keskeneräisten kilpailunrajoitustapausten kehitys vuosina 2007 – 2016.

Tavoite: Sähköisten työkalujen käyttöönotto digitaalisen markkinaympäristön valvontaan.

Kuluttaja-asiamiehen valvonnassa on selvitetty erilaisten IT työkalujen käyttöönottoa. Näiden soveltuvuutta ja toimivuutta testattiin markkinoinnin, digitaalisten hyödykkeiden ja verkkokaupan valvontatoimien yhteydessä mm. digitaalisen todistusaineiston keräämiseen. Seurannassa saatiin muutamassa kuukaudessa runsaasti evidenssiä ja säästettiin merkittävästi työaikaa siihen verrattuna, paljonko aineistoa olisi kyetty samassa ajassa keräämään yksinkertaisempien apuohjelmien avulla manuaalisesti. Virasto on käynnistänyt jatkohankkeen, jossa IT-työkalujen lisäksi kehitystyön kohteeksi otetaan teknisen valvonnan IT-infrastruktuuri. IT-infrastruktuuri muodostaa perustan digitaalisten valvontamenetelmien käytölle ja luo valmiuksia ns. forensic IT-toiminnon muodostamiselle.

Virasto kehitti kilpailunrajoitustapausten tarkastusaineiston analysointialustan käyttöä sekä koulutti tapauksiasiantuntijoita sen käyttöön. Analysointialustaa on hyödynnetty runsaasti kilpailunrajoitustapausten aineiston tutkinnassa. Alusta tukee myös tutkinnan kannalta tarpeettoman aineiston palauttamista, jotta se ei kuormita virastoa tai asianosaisia yrityksiä oikeudenkäyntien aikana. Analysointialustan käytön laajentamisen tuloksena erityisesti laajojen kilpailunrajoitustapausten käsittely nopeutuu.

Tammikuun lopussa 2016 valmismatkaliikevalvonnassa siirryttiin käyttämään uutta järjestelmää (Valma). Merkittävin ero aiemmin käytössä olleeseen järjestelmään on matkatoimistojen mahdollisuus raportoida toiminnastaan sähköisesti. Viraston ylläpitämään valmismatkaliikerekisteriin rekisteröidyt matkatoimistot (n.750 kpl) raportoivat toiminnastaan vähintään kerran vuodessa, isommalla vakuusmäärällä toimivat minimissään kaksi kertaa vuodessa. Sähköinen raportointi mahdollistaa matkatoimistoilta vaadittavan vakuusmäärän tarpeen

arvioimisen sekä tehtyjen vakuuspäätösten riittävyyden historian seuraamisen suoraan Valma-järjestelmästä. Matkatoimistojen sähköisen raportoinnin käyttöasteen oletetaan nousevan, kun alkuvuodesta 2017 on otettu käyttöön toiminnallisuus, jossa matkatoimiston tilintarkastaja pystyy sähköisesti vahvistamaan matkatoimiston raportoimat tiedot oikeiksi.

Ryhmäkanneprosessin sähköistäminen aloitettiin loppuvuodesta ja vuoden vaihteeseen mennessä hanke oli saatu toteutettua yli puolen välin. Hankkeelle myönnettiin 28.9.2016 työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha 15 000 euroa.

Muu sähköistämishankkeet ja IT-kehittäminen

Virastossa aloitettiin Kansallinen palveluarkkitehtuuri -hankkeen (KaPA-hanke) virastotasoiset toimet. Palvelutuotantovarantoon syötettävät palvelukuvaukset ovat jo pitkällä, samoin virastossa laadittiin suunnitelma KaPA-tukipalveluiden käyttöönottoaikatauluista. Näiden lisäksi aloitettiin osaprojekti, jossa valmismatkaliikerekisterijärjestelmä integroidaan palvelutietoväylään sekä palvelunäkymään. Osaprojektille on haettu rahoitusta valtiovarainministeriöstä Kansallisen palveluarkkitehtuurin toteuttamiseen varatuista määrärahoista.

Kieku-ratkaisu uusine talous- ja henkilöstöhallinnon prosesseineen ja tietojärjestelmineen otettiin käyttöön 1.1.2016 onnistuneesti ja ensimmäinen käyttövuosi sujui ilman ongelmia. Kiekun käyttöönotto nosti hallinnon prosessien sähköisyysastetta.

Ensimmäinen vuosi Valtion tieto- ja viestintäkeskuksen, Valtorin, asiakkaana keskittyi perustietotekniikkapalveluiden haltuunottoon. Haasteita aiheuttivat siirtymän kanssa samanaikaisesti tapahtuneet henkilö- ja toimittajasopimusmuutokset. IT-palvelut tuotettiin vielä pääosin viraston toimintamallien mukaan ja samalla valmistauduttiin Valtorin tuotteistettujen palveluiden käyttöönottoon.

Kaikissa tietojohtamisen ja digitalisoinnin kokonaissuunnitelman osaprojekteissa ei pystytty etenemään suunnitelmassa määritellyllä tavalla. Tietojohtamisen osahankekokonaisuus, jossa parannetaan viraston sisällä syntyvän tiedon hyödyntämistä, viivästyi. Tämän lisäksi asianhallinnan kehittäminen on edennyt suunniteltua hitaammin.

1.6 HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA JA KEHITTÄMINEN

Neuvottelut palkkausjärjestelmästä jatkuivat tuloksettomina eikä palkkausjärjestelmästä päästy sopimukseen. Kilpailuviraston ja Kuluttajaviraston yhdistyessä 1.1.2013 henkilöstö siirtyi euromääräisille palkoille. Virastolla ei ole ollut palkkausjärjestelmää neljään vuoteen. Palkkausjärjestelmän puuttuminen on vaikuttanut mahdollisuuksiin palkita hyvistä suorituksista ja myös viraston palkkakilpailukykyyn.

KKV:n henkilöstöstrategiatyö käynnistettiin keväällä 2016. Henkilöstöstrategian tarkoituksena on tukea viraston strategiasta johdettujen tavoitteiden ja tulossopimuksen tavoitteiden toteutumista sekä viraston tuloksellisuutta. Henkilöstöstrategiaa valmisteltiin useilla eri foorumeilla. Erilaisia pienryhmähaastatteluja pidettiin yhdeksän ja henkilöstöstrategian valmistelutyöhön perustettiin kehittämisryhmä, joka keskittyi innostavan työyhteisön ja johtamisen teemoihin. Näiden lisäksi järjestettiin kaksi koko henkilöstölle avointa pop up -työpajaa. KKV:n henkilöstöstrategia sisältää henkilöstöpolitiikan peruspilarit ja sen keskeisiä alueita ovat esimiestyö ja johtaminen, toimintakulttuuri, asiantuntijuuden kehittäminen, rekrytoinnit, palkitseminen ja kehittämiskohteiden määrittely HR-toimenpidesuunnitelman muodossa.

Työhyvinvoinnin kehittyminen

Tulostavoite: Henkilöstön työhyvinvointi ja johtaminen paranee	Toteutuma 2014	Toteutuma 2015	Tavoite 2016	Toteutuma 2016
Työtyytyväisyysindeksi (asteikko 1-5, VMBaro-kysely)	3,2	3,3	>3,5	3,4
Johtajuusindeksi (1-5, VMBaro)	3,2	3,5	>3,4	3,4

Työtyytyväisyyskyselyn keskeiset tunnusluvut ¹	Toteutuma 2014	Toteutuma 2015	Tavoite 2016	Toteutuma 2016
Ylimmän johdon toimiminen esimerkkinä ja suunnannäyttäjänä (1-5, VMBaro, 1.6)	2,8	3,1	-	2,9
Töiden organisointi työyhteisössä (1-5, VMBaro 1.4 ja 1.5)	3,0	3,3	-	3,3
Osaaminen, oppiminen ja uudistuminen (1-5 VMBaro, osio 3)	-	-	-	3,5
Motivoituminen ja innostuminen työssä (1-5 VMBaro, 2.4)	3,4	3,5	-	3,8
Työyhteisön vuorovaikutteisuus ja innostavuus (1-5 VMBaro, 5.1)	-	-	-	3,6
Tiedon saanti asioiden valmistelusta ja päätöksistä (1-5 VMBaro, 7.3)	-	-	-	3,2
Palkkaus (1-5 VMBaro, osio 3)	2,3	2,3	-	2,1

¹⁾ Valtion yhteiseen työtyytyväisyyskyselyyn (VMBaro) on tullut uudistuksia. Tämä vaikuttaa eri vuosien välisten tulosten vertailtavuuteen ja tämän vuoksi vain osassa on esitetty edellisten vuosien toteumat.

Työtyytyväisyysbarometrin (VMBaro) kokonaisindeksi sai 0,14 suuremman arvon kuin edellisenä vuonna. Tuloksia tulkittaessa ei voida sanoa, että edelliseen vuoteen verrattuna kokonaisindeksin muutos olisi tilastollisesti merkitsevä, koska tuloksiin vaikuttavat VMBaro kyselyssä tehdyt uudistukset. Kun taas tarkastellaan useamman vuoden perspektiivillä, niin työtyytyväisyyden voidaan katsoa parantuneen.

Vuoden 2016 tuloksista voidaan todeta, että palkkausjärjestelmän puuttuminen on laskenut entisestään huonoja palkkauksen tunnuslukuja. Palkkauksen osa-alueen tulos 2,1 jää noin 0,8 yksikköä alle valtion tulosten keskiarvon. Toinen osa-alue joka jää selvästi alle valtion tulosten keskiarvon oli työnantajakuva ja arvot (ero 0,25). Muutoin eri osa-alueiden tulokset olivat valtion keskiarvon tasolla. Edellä mainituista syistä kokonaisindeksi jäi 0,1 alle valtion keskiarvon.

Muut työhyvinvoinnin tunnusluvut	Toteutuma 2014	Toteutuma 2015	Tavoite 2016	Toteutuma 2016
Sairauspoissaolot, htpv/htv	9,7	7,0	-	7,0
Työterveyshuolto €/htv	409	518	-	557

Sairauspoissaolojen suhteellisessa määrässä ei tapahtunut muutosta. Sekä työhyvinvointia että viraston strategiatyötä tukevia luentoja järjestettiin kaksi kappaletta. Maaret Kallion luento käsitteli inhimillisyyden ja turvallisuuden merkitystä sekä näiden edistämistä työyhteisössä. Maija-Riitta Ollilan luennon ydinteemana oli muuttuva maailma, ja miten eri tavoin muutoksiin suhtaudutaan.

Työhyvinvointiryhmä järjesti keväällä työkyvyn ylläpitoa tukevan kokonaisen aktiviteettipäivän ja syksyllä puolen päivän mittaisen ulkoilupäivän. Muuta tyhy-toimintaa olivat vapaa-aikaan sijoittuvat teatterikäynnit ja erilaisten liikunta-aktiviteettien järjestäminen.

Osaamisen hallinta ja kehittäminen

Osaamisen kehittämisen tunnusluvut	Toteutuma 2014	Toteutuma 2015	Tavoite 2016	Toteutuma 2016
Koulutus ja kehittäminen välittömät koulutuskustannukset pl. koulutuksen osallistujan palkat (€/htv)	2 401	2 124	-	2 364
Koulutustasoindeksi	6,2	6,3	-	6,3

KKV:ssä jatkettiin systemaattista osaamisen kehittämistä. Ns. ristiinperehdytyskoulutuksia järjestettiin vuonna 2016 yhteensä seitsemän kappaletta. Ristiinperehdytyskoulutuksissa vastuualueita perehdytettiin ristiin toistensa lainsäädäntöön ja ajankohtaisiin käsiteltävinä oleviin tapauksiin. Ristiinperehdytyskoulutuksen tavoitteena oli kehittää henkilöstön osaamista ja

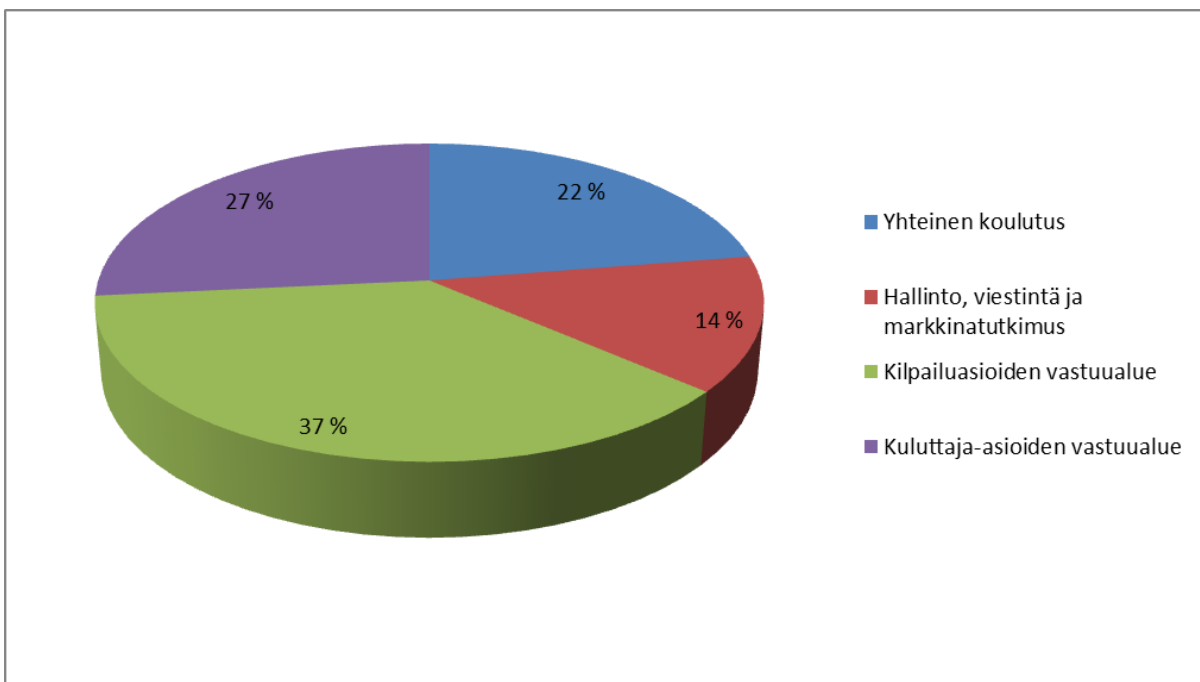
asiantuntemusta sekä auttaa tunnistamaan paremmin mahdolliset ongelmat, joita käsiteltäviin asioihin toisen vastuualueen näkökulmasta liittyy.

Ristiinperehdytyskoulutuksista kerättiin palaute, lähes kaikki vastaajat kokivat tilaisuudet hyödyllisiksi. Palautteessa todettiin muun muassa, että synergia potentiaalia tuli esille, ja molempien vastuualueiden työstä ja työn vaikuttavuudesta sai paljon tietoa. Käsiteltiin, että molemmilla vastuualueilla on yhteinen missio, oli vahvistunut. Tieto oli syventynyt ja monipuolistunut.

KKV:ssä käynnistettiin sisäinen mentorointiohjelma (6/2016). Mentoreina toimii senior-tason asiantuntijoita ja yksikönvetäjiä. Ohjelmaan hakeutui kesäkuussa yhdeksän mentoroitavaa, joista kaksi valitsi mentorinsa sekä kilpailu- että kuluttajavastuualueilta. Ohjelmasta saadut kommentit ovat olleet kannustavia, ja mentorointi otettaneen KKV:n henkilöstön kehittämisen keinovalikoimaan pysyvästi.

Viraston yhteisellä koulutuksella tähdätään paitsi osaamisen kehittämiseen myös sisäisen vuorovaikutuksen parantamiseen. Vuonna 2016 yhteisen koulutuksen perusrungon muodostikin keväällä pidetty viraston asiantuntijoiden laadukas luentosarja (yhteensä viisi luentoa), joka jatkui syksyllä ristiinperehdytyskoulutuksen muodossa. Myös argumentoinnin saloihin ja asiakirjoittamiseen paneuduttiin vuonna 2016. King's College London:in professorit Richard Whish ja David Bailey pitivät kilpailuoikeuden ajankohtaisluennot, jotka kestivät yhteensä neljä päivää.

Seuraavassa graafissa on esitetty vuoden 2016 koulutuksen välittömien kustannusten jakauma organisaatiossa vastuualueittain, ilman KKV:n henkilöstön palkkakustannuksia.

Kilpailuvastuualueen tärkeimmän koulutusohjelman muodostavat kansainväliset King's College -tutkinnot, jotka suoritetaan osin etäopintoina ja osin seminaaripäivinä Lontoossa. Vuonna 2016 Postgraduate Diploma -tutkinnon aloitti neljä henkilöä ja yksi henkilö Master's -tutkinnon.

Johtamis- ja yhteistyökäyttämisen 360° arvioinnit toteutettiin syyskuussa 2016 tutkimuspäälliköille, painopistevastaaville, tiiminvetäjille ja kahdelle muulle kaikkien yksiköiden kanssa yhteistyötä tekevälle henkilölle. Purkutilaisuus pidettiin marraskuun alussa, ja arviointien perusteella on tarkoitus laatia kehityskeskusteluissa vahvistettava kehityssuunnitelma.

Vuoden 2016 kehityskeskustelukierroksella testattiin aiemmin määriteltyjä ns. kriittisiä osaamisia, jotka ovat osaamisia, joita erityisesti asiantuntija- mutta myös monissa tukitehtävissä on hallittava

selviytyäkseen työtehtävistään hyvin. Osaamisen kehittämisen näkökulmasta nämä kriittiset osaamiset ovat kehittämisen apuväline; kehikko, jota vasten osaamista voidaan KKV:ssä peilata sen arvioimiseksi, missä henkilö kenties tarvitsee lisäkoulutusta, ja toisaalta yksikkö- tai virastotasolla, minkälaista osaamista KKV:ssä on riittävästi ja mitä ehkä tarvitaan lisää.

Henkilöstörakenteen muutokset

Henkilöstörakenteen tunnusluvut	Toteutuma 2014	Toteutuma 2015	Tavoite 2016	Toteutuma 2016
Henkilötyövuodet	145,8	136,3	127	126,6
Henkilöstön lukumäärä 31.12. (n/m)	146 (95/51)	123 (80/43)	-	128 (80/48)
Henkilöstön keski-ikä	45,4	45,5	-	45,0
Lähtövaihtuvuus -%	4,9	12,3	-	7,3

Määrärahat	Toteutuma 2014	Toteutuma 2015	Tavoite 2016	Toteutuma 2016
TEM:n rahoitus (1000 €)	11 947	10 916	10 058	9 484

Vuoden 2016 henkilötyövuodet toteutuvat suunnitellusti ja ne laskivat edelliseen vuoteen verrattuna 9,7 henkilötyövuotta. Henkilöstön vähentäminen on johtunut määrärahalleikkauksista ja talouden sopeuttaminen aloitettiin jo edellisen vuoden puolella.

Lähtövaihtuvuus laski 7,3 prosenttiin (vuonna 2015: 12,3 %). Lähtövaihtuvuudesta kolmannes aiheutui eläköitymisestä ja loput toisen työnantajan palvelukseen siirtymisestä.

Kilpailuvastuualueelta eläkkeelle jäi yksi henkilö ja viisi henkilöä siirtyi toisen työnantajan palvelukseen, kuluttajavastuualueelta yksi henkilö siirtyi toisen työnantajan palvelukseen ja hallinnosta jäi kaksi henkilöä eläkkeelle.

Uusia virkamiehiä virastoon tuli vuoden aikana 16, joista kaksi vakituisiin ja 14 määräaikaisiin virkasuhteisiin. Uudet määräaikaiset virkasuhteet (14 kpl) olivat yhtä lukuun ottamatta sijaisuuksia. Tämän lisäksi virastossa työskenteli 12 korkeakouluharjoittelijaa.

1.7 TILINPÄÄTÖSANALYYSI

1.7.1 Rahoituksen rakenne

KKV on nettobudjetoitu virasto. Toimintamenomääräraha vuodelle 2016 oli 9,969 M€, edelliseltä vuodelta siirtyi 1,164 M€. Lisäksi viraston sai 300 000 euroa TEM hallinnonalan oikeudenkäyntikulujen korvaamiseen tarkoitetusta määrärahasta, 7 543 euroa valtiovarainministeriön koulutuskorvausta sekä 15 000 euroa TEM hallinnonalan tuottavuusmäärärahaa, kokonaisrahoituksen ollen näin 11,4 M€.

Tuottoja saatiin yhteensä 723 617,79 euroa. Tästä 456 033,10 euroa oli valmismatkaliikevalvonnan rekisteröinti- ja valvontamaksuja ja 131 935,77 euroa yhteisrahoitteisen toiminnan tuottoja Euroopan kuluttajakeskus –hankkeesta. Lounaskortin omavastuuosuus, 79 584,50 euroa, on muiden tuottojen tilillä.

Korvaus talous- ja velkaneuvonnan järjestämisestä (momentti 32.40.31, ei nettobudjetoitu; siirtomenojen osalta budjetoitu maksatuspäätösperusteisena) jakaantui siirtomenoihin (4,661 M€) ja talous- ja velkaneuvojen koulutuksen järjestämiseen sekä enintään yhtä htv:tä vastaavan projektihenkilön palkkaamiseen tarkoitettuun osuuteen (70 000 euroa), yhteensä 4,731 M€.

1.7.2 Talousarvion toteutuminen

Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimintamenot 32.40.01

Valtion vuoden 2016 talousarviossa myönnetty nettomääräraha oli 10,058 M€, josta toisessa lisätalousarviossa virastolle kohdistettiin 89 000 euron säästö VaEL-maksun väliaikaisesta alentamisesta johtuen, määrärahan ollessa lisätalousarvion jälkeen 9 969 000 euroa. Edelliseen vuoteen verrattuna määräraha on VaEL maksu säästö huomioiden 762 000 euroa edellistä vuotta pienempi. Talousarvion vähennyksistä suurimman osuuden muodostivat HO lisäysten päättyminen 2015 (Harmaa talous) 500 000 euroa sekä Kuluttajalehti (siirto momentille 32.40.50) 240 000 euroa.

Edelliseltä tilikaudelta siirtyi 1,164 M€ vuodelle 2016. Päättyneeltä tilikaudelta siirtyi 1,648 M€ vuodelle 2017, siirtomäärärahan kasvaessa siten 0,484 M€. Säästöä syntyi budjetoitua pienempinä toteutuneista henkilöstökuluista, sekä edellisvuotta pienemmistä palveluostoista, kuten tietohallinto- ja matkustuspalveluista, sekä pienemmistä IT laite- ja tarvikeostoista. IT laite- ja tarvikeostojen suhteen kyseessä on normaali kausivaihtelu, sekä vuoden 2015 Valtori-asiakkuuden siirtoprojektiin liittyvät hankinnat. Tietohallinnon (Valtori) palveluostot pysyivät maltillisella tasolla Valtorin yhteisten palvelujen piiriin siirtymiseen liittyvien projektikulujen ajoittuessa täysimääräisesti vasta vuosille 2017-2018.

Maksullisen ja yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot toteutuivat odotetusti.

Korvaus talous- ja velkaneuvonnan järjestämisestä 32.40.31

Määrärahaa käytettiin tilikaudella 4,738 milj. euroa. Vuonna 2015 käytettiin yhteensä 5,728 milj. euroa. Palveluntuottajille jaettiin aluehallintovirastojen ja Ahvenanmaan valtionviraston päätösten mukaisesti 4,661 milj. euroa. Edellisenä vuonna jaettiin 5,641 milj. euroa. Kilpailu- ja kuluttajavirasto käytti 77 026,55 euroa talous- ja velkaneuvojen koulutukseen, materiaalin tuottamiseen, seurannan raportointiin ja projektihenkilön palkkaukseen. KKV:ssa käytetystä määrärahasta 29 338,93 euroa oli vuodelta 2015 siirtynyttä määrärahaa. Vuodelle 2017 siirtyi 22 312,38 euroa.

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha 32.01.21

Kilpailu- ja kuluttajavirastolle myönnettiin tuottavuusmäärärahaa 15 000 euroa Kuluttajahallinnon yhteiseen tietopankki (KUTI) –hankkeen yhteydessä toteutettavaan kuluttaja-asiamiehen ryhmäkanteen digitalisointityöhön.

Eräät oikeudenkäyntikulut ja korvaukset 32.40.95

Arviomäärärahaa myönnettiin 300 000 euroa. Vuonna 2015 arviomäärärahan tarve oli 15 000 euroa.

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan muut tulot 12.32.99

Vuonna 2016 ei momentille tuloutunut takaisinperintöjä. Vuonna 2015 Talous- ja velkaneuvontapalvelujen tuottamisesta palveluntuottajalle maksettuja korvauksia perittiin ja saatiin takaisin aluehallintoviraston tekemän päätöksen perusteella 6 621,58 euroa.

1.7.3 Tuotto- ja kululaskelma

Toiminnan tuotot

Maksullisen ja yhteisrahoitteisen toiminnan tuotot toteutuivat odotetusti. Muut toiminnan tuotot - tilille on kirjattu Kieku maksupalkat tositelajilla henkilöstön lounaskortin omavastuuosuudet, kun aikaisemmin omavastuuosuus on netotettu lounaskorttien latausmaksujen kanssa käyttäen kulutiliä Muut henkilöstöpalvelut. Laskutus on kokonaisuudessaan kirjattu Kieku-mallin mukaisesti nyt 3-alkuisille tileille, kun aiemmin käytettiin kulutiliä läpikulkuerä-luonteisten laskujen kirjaamisessa. (Poikkeuksena tästä on talous- ja velkaneuvonnan momentti 324031, joka ei ole nettobudjetoitu;

talous- ja velkaneuvonnan laskutus kirjattu kulun oikaisuksi, kertomusvuotena summa ollessa 555,45 euroa).

Toiminnan kulut

Toiminnan kulut olivat yhteensä 10,4 miljoonaa euroa (2015: 11,7 M€) ennen rahoitus- ja satunnaisia kuluja. Henkilöstön määrä väheni 9,7 htv:tä, sekä tavaroiden ja palveluiden ostot vähenivät. Kuluttaja-lehden hankintasopimus, arvoltaan 360 000 euroa vuodessa, päättyi 31.12.2015.

Aineet ja tarvikkeet tiliryhmän muutos, 60 833 euroa, koostuu pääasiassa tilin 40000000 Arvoltaan vähäiset koneet, kalusteet ja kuljetusvälineet tilin muutoksesta. Kulut pieneivät tällä tilillä noin 57 000 euroa. Vuonna 2015 tehtiin enemmän tietohallinnon laite- ja tarvikehankintoja, hankittiin näyttöjä, työasemia, palvelimia, ja laitehuoneiden tarvikkeita korvausinvestointeina ja varautumisena Valtori siirtoon.

Henkilöstökulut, 7,740 milj. euroa, pieneivät edellisestä vuodesta noin miljoonan. Ero johtuu htv:n vähentymisestä vuoden 2015 henkilötyövuosien 136,3:sta vuoden 2016 126,6:een. Lisäksi vuodelle 2015 kohdistui kertaluonteisia irtisanoutumiskorvauksia noin 250 000 euroa.

Vuokrakulut pysyivät ennallaan. Toimitilavuokrat muodostavat 9 % toiminnan kuluista (ennen rahoituskuluja ja satunnaisia kuluja).

Palvelujen ostot tiliryhmässä on vuonna 2016 104 000 euron säästö edelliseen tilikauteen verrattuna. Muutos pitää sisällään lkp-tilitasolla sekä vähennystä, että lisäystä:

- Asiantuntija- ja tutkimuspalveluiden (4392-alkuiset) tileillä on noin 400 000 euroa vähennystä. Tästä 360 000 johtuu Kuluttajalehden hankintasopimuksen päättymisestä 31.12.2015. Muita säästöjä on syntynyt vähentyneistä atk-asiantuntijapalveluista sekä muista asiantuntijapalveluista. Lisäystä asiantuntija- ja tutkimuspalveluissa on noin 28 000 euroa, johtuen pääosin siitä, että käännöspalveluita varten on avattu oma 4392-alkuinen tili Kieku-tilikartassa. Käännöskulut näkyvät vastaavasti tilin 43990000 saldon pienevämisenä noin 20 000 eurolla vuoteen 2015 verrattuna.
- Tietoliikennepalveluiden 4322, 4323 ja 4327 tileillä keskeisimmät muutokset liittyvät Valtorin järjestettäväksi siirtyneisiin tietoliikenne- ja muihin IT-palveluihin, vähennys yhteensä noin 70 000 euroa vuoteen 2015 verrattuna.
- Tilin 4399 Muut henkilöstöpalvelut saldoa kasvattaa (lisäys tilillä noin 70 000 euroa) henkilöstölounaskortin latausmaksut, jotka ovat täysimääräisenä kirjattu kulu-ryhmään. Omavastuuosuuden kirjaus on Muut tuotot tilillä. Lounaiden omavastuu oli noin 79 000 euroa.
- Atk-palveluiden ostot valtion virastoilta ja laitoksilta tilillä 43250000 on lisäystä noin 200 000 euroa (2015: 86 665 €, 2016: 282 466 €). Lisäys johtuu viraston siirtymisestä Valtorin asiakkaaksi 1.11.2015, ja 2016 on ollut siten ensimmäinen kokonainen vuosi Valtorin palveluiden piirissä.
- Tilillä 43280000 Talous- ja henkilöstöhallinnon palvelujen ostot tilillä on noin 120 000 euron lisäys (2015: 161 978 €, 2016: 283 338 €). Lisäys johtuu Kiekuun siirtymä-vaiheen päällekkäisistä järjestelmäkustannuksista, noin 80 000 €, loppuista Kieku konversiokustannuksista, noin 10 000 € ja noin 30 000 € korkeammasta Palkeiden palvelutuotantoveloituksesta.
- Siivouspalveluissa on uuden siivoussopimuksen johdosta 10 000 euron säästö.
- Muut kulut –tiliryhmässä on olennainen muutos edelliseen tilikauteen verrattuna; vähennystä noin 100 000 euroa, mikä vastaa 37 % vähennystä ko. tiliryhmästä. Muutos johtuu siitä, että vuosi 2016 on ensimmäinen kokonainen vuosi, jonka KKV on ollut Valtorin asiakkaana ja lisenssi- ja käyttöoikeussopimukset kustannuksineen ovat

toimialariippumattomien ratkaisujen osalta siirtyneet Valtorille 1.11.2015. Lisenssi- ja ohjelmistojen käyttöoikeusmaksujen tileillä 4520 ja 4521 on vähennystä 68 %, yhteensä hieman yli 70 000 euroa. Toinen pienentynyt kuluerä Muut kulut –ryhmässä on matkustus. Virkamatkustuksen kulut ovat vähentyneet noin 30 000 euroa, 18 %, vuodesta 2015.

Atk-palveluostojen tili 4325000 lisääntyessä Valtori –asiakkuuden johdosta ovat vastaavasti henkilöstökulut pienentyneet Valtoriin 1.11.2015 siirtyneiden henkilöiden (3 hlö) johdosta, samoin yllä mainittuun viitaten atk-asiantuntijapalveluiden ostot, atk-käyttöpalvelut (4323-alkuiset) ovat vähentyneet merkittävästi.

Satunnaisissa kuluissa on KKV:lle myönnetty arviomääräraha 300 000 euroa sen maksettavaksi määrättyjen oikeudenkäyntikulujen korvaamiseksi. Viime vuonna samaa arviomäärärahaa käytettiin 15 000 euroa.

1.7.4 Tase

Kilpailu- ja kuluttajaviraston taseen loppusumma on 782 244,33 euroa, kun se edellisenä vuonna oli 944 024,35 euroa. Taseen loppusumma pieneni siten 161 780,02 euroa (17 %).

Taseen vastaavaa –puolella aineettomien käyttöomaisuushyödykkeiden tasearvo pieneni 86 494,11 euroa (16 %). Vuonna 2016 omien tietojärjestelmien kehittämisessä ei tehty merkittäviä uusintainvestointeja. Koneet, laitteet ja kalusteet pienenevät poistojen myötä 67 608,01 eurolla (28 %).

Siirtosaamiset ovat pienentyneet 31 708,06 euroa, noin 47 %, tilin saldon ollessa nyt 35 364,61 euroa. Muutos johtuu Palvelukeskuksen tasauslaskusta. Myyntisaamiset 1700- alkuisella tilillä ovat samalla tasolla kuin vuonna 2015. Muut lyhytaikaiset saamiset 17490000 tilin saldo on kasvanut 1 311,89 eurosta 29 572,79 euroon. Kieku reskontrassa saamistili määräytyy käytetyn lkp-tilin perusteella, ja Muut lyhytaikaiset saamiset tilille on myyntilaskutuksen kautta kirjattu kertaluonteisia tapahtumia mm. TEM:ltä laskutettu selvityshanke (24 900 euroa).

Taseen vastattavaa -puolelle kuuluvat valtion oma pääoma sekä edellisten tilikausien pääoman muutokset, yhteensä -1 420 331,93 euroa, ja lyhytaikaiset velat, yhteensä 2 202 576,26 euroa. Vuonna 2015 Muut siirtovelat tilillä oli jaksotettuna tammikuussa 2016 maksuun menneet irtosanoutumiskorvaukset, noin 185 000 euroa. Vuonna 2016 Muut siirtovelat tilin saldo koostuu pääosin EU-komission 23.12.2016 maksamasta Euroopan kuluttajakeskus –hankkeen vuoden 2017 ennakkomaksusta.

1.8 SISÄISEN VALVONNAN ARVIOINTI- JA VAHVISTUSLAUSUMA

Kilpailu- ja kuluttajaviraston sisäisessä valvonnassa noudatettavat periaatteet ja tärkeimmät määräykset on sisällytetty työjärjestykseen ja taloussääntöön. Viraston ylin johto vastaa sisäisen valvonnan järjestämisestä sekä sen asianmukaisuudesta ja riittävydestä. Pääjohtajan alaisuudessa yksiköiden päälliköt vastaavat sisäisen valvonnan järjestämisestä ja toteutumisesta omissa ryhmissään. Jokainen työntekijä vastaa osaltaan oman työnsä laadusta ja tuloksellisuudesta toimenkuvansa mukaisesti, kuten myös kehityskeskustelujen ja muutoin sovittujen tavoitteiden pohjalta.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tehtäviä varten virastolla on ollut vuodesta 2014 alkaen osaaikainen sisäinen tarkastaja. Viraston sisäisen tarkastuksen kohteena vuonna 2016 oli varhaisen tuen malli. Viraston sisäinen tarkastus on lisäksi tehnyt asianhallintajärjestelmän toimivuuden sisäisen tarkastuksen esikartoituksen. Esikartoituksessa tehdyt huomiot on annettu hyödynnettäväksi asianhallinnan ja tietojohdamisen kehitystyössä. Asianhallinnan sisäistä tarkastusta jatketaan vuoden sisällä.

Arviointi- ja vahvistuslausuma perustuu Kilpailu- ja kuluttajaviraston johdon joulukuussa 2016 tekemään itsearviointiin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilasta sekä riskienhallinnan kehittämistyöhön ja toiminnan sisäisten arviointien tuloksiin. Lisäksi arviointi- ja

vahvistuslausumassa on huomioitu Kilpailu- ja kuluttajaviraston toiminnasta tehty ulkopuoliset tarkastukset.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilan arvioimiseksi suoritettiin johdon itsearviointi käyttäen arviointikehikkona Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan neuvottelukunnan sisäisen tarkastuksen jaoston laatimaa valtion viraston ja laitoksen sekä rahaston sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan suppeaa arviointikehystä. Itsearviointi suoritettiin joulukuussa 2016 ja sitä verrattiin vuoden 2015 tuloksiin. Vertailun perusteella voidaan todeta, että myönteinen kehitys on jatkunut.

Vuonna 2015 toteutetun johdon sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arvioinnin perusteella kehittämistä tehtiin muun muassa seuraavilla osa-alueilla: yhden henkilön varassa olevat tehtävät ja toiminnot, henkilöstöstrategia, palkkausjärjestelmäneuvottelut ja henkilöstön kuormittumisen seuranta. Työ- ja elinkeinoministeriön ja viraston välisen tulossopimuksen toteutumista seurattiin säännöllisesti johtoryhmän kokouksissa.

Henkilöstön osalta virastossa suoritettiin VMBaro työtyytyväisyyskysely ja yhdenvertaisuus- ja tasa-arvokysely. Työtyytyväisyyskyselyn tulosten osalta viraston pääkohdittaiset luvut ovat hyvin lähellä valtion keskiarvolukuja, mutta palkkausta ja työnantajakuva koskevien arviointitulosten johdosta kokonaiskeskiarvo jäi alle valtion kokonaiskeskiarvoluvun. Yhdenvertaisuus- ja tasa-arvokyselyn tulokset huomioidaan kehitystyössä.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies Maija Sakslin kävi Kilpailu- ja kuluttajavirastossa tarkastuskäynnillä joulukuussa 2016. Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen tarkastus Kilpailu- ja kuluttajavirastossa ei antanut aihetta apulaisoikeusasiamiehen toimenpiteisiin.

Vuoden 2015 tilintarkastuksen yhteydessä suoritettiin valtiontalouden tarkastusviraston laillisuustarkastus, jonka kohteena oli valtion virastojen ylimmän johdon toiminta osana organisaation valvontaympäristöä. Kilpailu- ja kuluttajaviraston osalta tarkastuksessa ei tullut esiin olennaista huomautettavaa.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arvioidaan toimivan toiminnan laajuuteen ja laatuun ja niihin liittyviin riskeihin nähden asianmukaisesti.

1.9 ARVIOINTIEN TULOKSET

Eduskunnan apulaisoikeusasiamies Maija Sakslinin tarkastuskäynnillä käytiin läpi seuraavia asioita:

- Kilpailu- ja kuluttajaviraston yleisesitys ja ajankohtaisia asioita
- Kuluttaja-asiamiehen toiminnan painopisteet ja niiden vaikutus valvonnan kohdentamisessa
- Talous- ja velkaneuvonta
 - KKV:n rooli ja toimintatavat talous- ja velkaneuvonnan ohjeistuksessa ja valvonnassa
 - Neuvonnan järjestämiseen liittyvät uudistussuunnitelmat
- Perintä
 - Kuluttaja-asiamiehen rooli ja toimintatavat julkisyhteisöjen perintätoiminnan valvonnassa
 - Esimerkkejä tapauksista, joissa KKV:n taholta on ryhdytty toimenpiteisiin
- Oikeus oikeudenmukaisiin oikeussuojakeinoihin ja erityisesti
 - Toisaalta hallintokanteluiden ja toisaalta muiden kantelutyyppeiden kirjoitusten käsittely ja päätöksentekomenettely KKV:ssa
 - Ilmoitustyyppisten kirjoitusten ("valvontaimpulssien") käsittely KKV:ssa.

Eduskunnan apulaisoikeusasiamiehen tarkastus Kilpailu- ja kuluttajavirastossa ei antanut aihetta apulaisoikeusasiamiehen toimenpiteisiin.

Vuoden 2015 tilintarkastuksen yhteydessä suoritettiin valtiontalouden tarkastusviraston laillisuustarkastus, jonka kohteena oli valtion virastojen ylimmän johdon toiminta osana organisaation valvontaympäristöä. Laillisuustarkastuksessa tarkastetaan, onko valtion taloudenhoidossa toimittu lainsäädännön, alempi-tasoisien sääntelyn ja viranomaisten antaman ohjeistuksen sekä hyvän hallinnon periaatteiden mukaisesti. Lisäksi laillisuustarkastuksessa pyritään selvittämään säännösten noudattamisen lisäksi, onko toiminta järjestetty valtion talousarvion, hyvän hallinnon periaatteiden, toimintapolitiikan (tavoitteiden) sekä rahoitus- tai sopimusehtojen mukaisesti. Tarkastus kohdistui valtion virastojen ylimmän johdon organisaatiossa sovittujen yhteisten sisäisen valvonnan menettelyjen noudattamiseen. Kilpailu- ja kuluttajaviraston osalta tarkastuksessa ei tullut esiin olennaista huomautettavaa.

Työ- ja elinkeinoministeriön loka-joulukuussa 2015 teettämä ulkopuolinen arviointi Kilpailu- ja kuluttajaviraston toiminnasta julkaistiin helmikuussa 2016. Arviointiraportin huomiot ja kehittämissuositukset on käsitelty vuoden 2015 tilinpäätöksessä ja niiden toimeenpanoa on jatkettu vuoden 2016 aikana.

1.10 YHTEENVETO HAVAITUISTA VÄÄRINKÄYTÖKSISTÄ

1.10.1 Virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat yhteenvetotiedot

Kilpailu- ja kuluttajavirastossa ei ollut vuonna 2016 havaittuja väärinkäytöksiä.

1.10.2 Takaisinperintää koskevat yhteenvetotiedot

Talous- ja velkaneuvontapalvelujen tuottamiseksi maksettuja korvauksia perittiin Itä-Suomen aluehallintoviraston päätöksellä takaisin 15 820,46 euroa. Tässä ainoassa takaisinperintää koskevassa päätöksessä oli kyse asiasta, jossa neuvontapalvelun tuottajalta oli jäänyt käyttämättä 2-vuotista määrärahaa eivätkä he olleet siirtäneet sitä omassa tilinpäätöksessään jälkimmäiselle vuodelle, jolla määräraha on mahdollista käyttää (2015-2016). Itä-Suomen aluehallintovirasto jakoi rahan uudelleen.

Lounais-Suomen aluehallintovirastolla on takaisinperittävänä 5 710,68 euroa. Tässä on kyse asiasta, jossa perittävä määräraha koostuu aluehallintoviraston ja palveluntuottajan välisen palvelun järjestämistä koskevan sopimuksen purkamisesta ja sopimusrikkomuksesta. Asia on takaisinperinnän osalta Korkeimmassa hallinto-oikeudessa ja palvelussopimusta koskeva riidan osalta Turun hovioikeudessa. Päätökset eivät tulleet vuoden 2016 aikana.

2. TALOUSARVION TOTEUTUMALASKELMA

Osaston, momentin ja tilijaottelun numero ja nimi	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2016	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
11. Verot ja veronluonteiset tulot	220,80	-102	-101,67	0,00	100
11.04.01. Arvonlisävero	220,80	-102	-101,67	0,00	100
12. Sekalaiset tulot	6 621,58	0	0,00	0,00	0
12.32.99. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan muut tulot	6 621,58	0	0,00	0,00	0
12.32.99.06. Muut tulot	6 621,58	0	0,00	0,00	0
Tuloarviotilit yhteensä	6 842,38	-102	-101,67	0,00	100

Päälukon, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2016 määrärahojen		Tilinpäätös 2016	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2016	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala	0,00	7 543	7 543,00	0,00	7 543,00	0,00	0,00	7 543,00	7 543,00	0,00
28.60.12. Osaamisen kehittäminen (S2V)		7 543	7 543,00	0,00	7 543,00	0,00		7 543,00	7 543,00	0,00
32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	17 189 499,97	15 357 670	13 686 384,14	1 671 286,08	15 357 670,22	0,00	1 208 522,28	15 908 522,28	14 237 236,20	1 671 286,08
32.01.21. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha (S2V)	0,00	0	0,00	0,00	0,00	0,00	15 000,00	15 000,00	15 000,00	0,00
32.01.29. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)	623 499,97	357 670	357 670,22		357 670,22	0,00				
32.40.01. Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimintamenot (nettob) (S2V)	10 820 000,00	9 969 000	8 320 026,30	1 648 973,70	9 969 000,00	0,00	1 164 183,35	11 133 183,35	9 484 209,65	1 648 973,70
32.40.01.1. Kilpailu- ja kuluttajaviraston toimintamenot (KPY)	10 460 000,00						1 164 183,35	1 164 183,35	1 164 183,35	0,00
32.40.01.2. Kuluttajalehti (EK) (enintään)	360 000,00						0,00	0,00	0,00	0,00
32.40.31. Korvaus talous- ja velkaneuvonnan järjestämisestä (S2V)	5 731 000,00	4 731 000	4 708 687,62	22 312,38	4 731 000,00	0,00	29 338,93	4 760 338,93	4 738 026,55	22 312,38
32.40.95. Eräät oikeudenkäyntikulut ja korvaukset (A)	15 000,00	300 000	300 000,00		300 000,00	0,00				
Määrärahatilit yhteensä	17 189 499,97	15 365 213	13 693 927,14	1 671 286,08	15 365 213,22	0,00	1 208 522,28	15 916 065,28	14 244 779,20	1 671 286,08

3. TUOTTO- JA KULULASKELMA

	1.1.2016 - 31.12.2016		1.1.2015 - 31.12.2015	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	456 033,10		462 763,73	
Vuorat ja käyttökorvaukset	13 141,90		4 460,02	
Muut toiminnan tuotot	<u>254 442,79</u>	723 617,79	<u>165 655,01</u>	632 878,76
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	83 967,50		144 800,55	
Henkilöstökulut	7 739 677,31		8 731 483,84	
Vuokrat	903 171,08		922 993,64	
Palvelujen ostot	1 310 991,64		1 414 773,31	
Muut kulut	172 161,00		273 887,54	
Poistot	218 212,12		221 591,98	
Sisäiset kulut	<u>7 543,00</u>	<u>-10 435 723,65</u>	<u>0,00</u>	<u>-11 709 530,86</u>
JÄÄMÄ I		-9 712 105,86		-11 076 652,10
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	1 650,90		283,10	
Rahoituskulut	<u>-105,90</u>	1 545,00	<u>111,14</u>	394,24
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT				
Satunnaiset kulut	<u>-300 208,99</u>	-300 208,99	<u>-15 000,00</u>	-15 000,00
JÄÄMÄ II		-10 010 769,85		-11 091 257,86
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Kulut				
Paikallishallinnolle	<u>4 661 000,00</u>	<u>-4 661 000,00</u>	<u>5 634 378,42</u>	<u>-5 634 378,42</u>
JÄÄMÄ III		-14 671 769,85		-16 725 636,28
TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAKSUISTA				
Perityt arvonlisäverot	101,67		220,80	
Suoritettavat arvonlisäverot	<u>-368 517,29</u>	<u>-368 415,62</u>	<u>-632 455,44</u>	<u>-632 234,64</u>
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		<u>-15 040 185,47</u>		<u>-17 357 870,92</u>

4. TASE

	31.12.2016		31.12.2015	
VASTAAVAA				
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SJOITUKSET				
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET				
Muut pitkävaikutteiset menot	443 006,69		493 480,80	
Ennakkomaksut ja keskeneneräiset hankinnat	<u>0,00</u>	443 006,69	<u>36 020,00</u>	529 500,80
AINEELLISET HYÖDYKKEET				
Koneet ja laitteet	48 190,87		67 146,83	
Kalusteet	<u>195 957,82</u>	<u>244 148,69</u>	<u>244 609,87</u>	<u>311 756,70</u>
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SJOITUKSET YHTEENSÄ				
		687 155,38		841 257,50
LYHYTAIKAISET SAAMISET				
Myyntisaamiset	30 151,55		34 382,29	
Siirtosaamiset	35 364,61		67 072,67	
Muut lyhytaikaiset saamiset	<u>29 572,79</u>	<u>95 088,95</u>	<u>1 311,89</u>	<u>102 766,85</u>
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS YHTEENSÄ				
		95 088,95		102 766,85
VASTAAVAA YHTEENSÄ				
		<u>782 244,33</u>		<u>944 024,35</u>
	31.12.2016		31.12.2015	
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
VALTION PÄÄOMA				
Valtion pääoma 1.1.1998	-603 873,01		-603 873,01	
Edellisten tilikausien pääoman muutos	-683 105,03		-431 329,83	
Pääoman siirrot	14 906 831,58		17 106 095,72	
Tilikauden tuotto-/kulujäämä	<u>-15 040 185,47</u>	-1 420 331,93	<u>-17 357 870,92</u>	-1 286 978,04
VIERAS PÄÄOMA				
LYHYTAIKAINEN				
Ostovelat	150 204,77		150 469,80	
Kirjanpitoyksiköiden väliset tilitykset	161 137,70		158 298,88	
Edelleen tilittävät erät	142 355,56		148 965,08	
Siirtovelat	<u>1 748 878,23</u>	<u>2 202 576,26</u>	<u>1 773 268,63</u>	<u>2 231 002,39</u>
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ				
		2 202 576,26		2 231 002,39
VASTATTAVAA YHTEENSÄ				
		<u>782 244,33</u>		<u>944 024,35</u>

5. LIITETIEDOT

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tilinpäätöksen liite 1: Selvitys tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja vertailtavuudesta

Tilinpäätös on laadittu noudattaen talousarviolakia ja – asetusta sekä valtiovarainministeriön ja Valtiokonttorin määräyksiä ja ohjeita.

Budjetoinnissa ei ole tapahtunut olennaisia muutoksia varainhoitovuoden 2016 aikana. Työ- ja elinkeinoministeriön päätöksellä 3.5.2016 virastolle osoitettiin määrärahaa 300 000 euroa momentilta 32.40.95 Eräät oikeudenkäyntikulut ja korvaukset, sekä päätöksellä 28.9.2016 momentilta 415.32.01.21 Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan tuottavuusmääräraha 15 000 euroa. Virasto sai myös käyttö- ja kirjausoikeuden Valtiovarainministeriön päätöksellä 16.5.2016 momentille 28.60.12 Osaamisen kehittäminen (koulutuskorvaus) 7 543 euroa.

Arvostus- ja jaksotusperiaatteissa ei ole tapahtunut muutoksia edelliseen tilikauteen verrattuna. Saamiset ja velat on arvostettu nimellisarvoonsa. Virastolla ei ole ulkomaanrahan määräisiä saamia. Siirtovelloissa oleva dollarimääräinen lasku on arvostettu kirjauspäivän eurokurssin mukaisesti.

Kilpailu- ja kuluttajavirasto otti 1.1.2016 käyttöön valtion yhteisen talous- ja henkilöstöhallinnon tietojärjestelmän Kiekun. Kiekun käyttöönotto ei aiheuttanut merkittäviä muutoksia viraston seurantakohdemalliin, sisäiseen budjetointiin tai muuhun taloudenhoitoon.

Varainhoitovuoden tiedot vuodelta 2016 ovat olennaisilta osin vertailukelpoisia edellisen varainhoitovuoden kanssa. Kirjanpitoyksikkö ei ole tehnyt aikaisempiin vuosiin kohdistuvia korjauksia. Varainhoitovuoden jälkeen ei ole tapahtunut olennaisia ilmoitettavaa.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tilinpäätöksen liite 2: Nettoutetut tulot ja menot

Momentin numero ja nimi	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2016 määrärahojen		Tilinpäätös 2016	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot				
			käyttö vuonna 2016	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle	
32.40.01.											
	Bruttomenot	11 468 161,86	10 639 000	9 045 294,99	10 694 268,69					10 209 478,34	
Kilpailu- ja kuluttajaviraston	Bruttotulot	648 161,86	670 000	725 268,69	725 268,69					725 268,69	
toimintamenot (nettob) (S2V)	Nettomenot	10 820 000,00	9 969 000	8 320 026,30	1 648 973,70	9 969 000,00	0,00	1 164 183,35	11 133 183,35	9 484 209,65	1 648 973,70

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tilinpäätöksen liite 3: Arviomäärärahojen ylitykset

Kilpailu- ja kuluttajavirastolla ei ole liitteen mukaisia arviomäärärahojen ylityksiä.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tilinpäätöksen liite 4: Peruutetut siirretyt määrärahat

Kilpailu- ja kuluttajavirastolla ei ole liitteen mukaisia peruutettuja siirrettyjä määrärahoja.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tilinpäätöksen liite 5: Henkilöstökulujen erittely

	2016	2015
Henkilöstökulut	6 530 303,18	7 220 488,29
Palkat ja palkkiot	6 515 326,44	7 280 429,65
Tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Lomapalkkavelan muutos	14 976,74	-59 941,36
Henkilösivukulut	1 209 374,13	1 510 995,55
Eläkekulut	1 074 069,88	1 340 025,05
Muut henkilösivukulut	135 304,25	170 970,50
Yhteensä	7 739 677,31	8 731 483,84
Johdon palkat ja palkkiot, josta	493 610,47	490 171,08
- tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Luontoisedut ja muut taloudelliset etuudet	0,00	720,00
Johto	0,00	240,00
Muu henkilöstö	0,00	480,00

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tilinpäätöksen liite 6: Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Kilpailu- ja kuluttajavirastolla ei ole liitteen mukaista esitettävää.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tilinpäätöksen liite 7: Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

Kilpailu- ja kuluttajavirastolla ei ole liitteen mukaista esitettävää.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tilinpäätöksen liite 8: Rahoitustuotot ja -kulut

Kilpailu- ja kuluttajavirastolla ei ole liitteen mukaista esitettävää.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tilinpäätöksen liite 9: Talousarviotaloudesta annetut

Kilpailu- ja kuluttajavirastolla ei ole liitteen mukaisia talousarviotaloudesta annettuja lainoja.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tilinpäätöksen liite 10: Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Kilpailu- ja kuluttajavirastolla ei ole liitteen mukaisia arvopapereita ja oman pääoman ehtoisia sijoituksia.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tilinpäätöksen liite 11: Taseen rahoituserät ja velat

Kilpailu- ja kuluttajavirastolla ei ole liitteen mukaisia taseen rahoituseriä ja velkoja.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tilinpäätöksen liite 12: Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut monivuotiset vastuut**Voimassa olevat takaukset ja takuut sekä niiden käytettävissä oleva enimmäismäärä**

Kilpailu- ja kuluttajavirastolla ei ole liitteen mukaisia valtiontakauksia ja -takuuta.

Muut monivuotiset vastuut**Valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset**

€	Talousarvio- menot 2016	Määräraha- tarve 2017	Määräraha- tarve 2018	Määräraha- tarve 2019	Määräraha- tarve myöhemmin	Määräraha- tarve yhteensä
Tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset yhteensä	1 060 553,45	1 064 295,00	1 094 158,55	0,00	0,00	2 158 453,55

Muulla kuin valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt sopimukset ja sitoumukset

€	Talousarvio- menot 2016	Määräraha- tarve 2017	Määräraha- tarve 2018	Määräraha- tarve 2019	Määräraha- tarve myöhemmin	Määräraha- tarve yhteensä
...	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut sopimukset ja sitoumukset yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut monivuotiset vastuut yhteensä	1 060 553,45	1 064 295,00	1 094 158,55	0,00	0,00	2 158 453,55

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tilinpäätöksen liite 13: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Kilpailu- ja kuluttajavirastolla ei ole liitteen mukaisia taseeseen sisältyviä rahastoituja varoja.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tilinpäätöksen liite 14: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Kilpailu- ja kuluttajavirastolla ei ole liitteen mukaisia taseeseen sisältyvättömiä rahastoituja varoja.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tilinpäätöksen liite 15: Velan muutokset

Kilpailu- ja kuluttajavirastolla ei ole liitteen mukaisia velkoja.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tilinpäätöksen liite 16: Velan maturiteettijakauma ja duraatio

Kilpailu- ja kuluttajavirastolla ei ole liitteen mukaisia velkoja.

Kilpailu- ja kuluttajaviraston tilinpäätöksen liite 17: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Kilpailu- ja kuluttajavirastolla ei ole liitteen mukaisia tietoja ilmoitettavanaan.

6. ALLEKIRJOITUS

Tilinpäätös on hyväksytty Helsingissä 28. päivänä helmikuuta 2017.

Juhani Jokinen
Pääjohtaja

Valtiontalouden tarkastusvirasto on tarkastanut tämän tilinpäätöksen ja tarkastuksesta on annettu tilintarkastuskertomus.

Helsingissä ____/____/2017

Jaana Puhakainen
Johtava tilintarkastaja